Download from: aghalibrary.com

بسم الله الرحمن الرحیم

Download from: ketabton.com

د کتاب نوم: ((د ښځې حقوق په اسلام کښې))

ليکونکی: احمدشاه (پوپلزی)

کمپوز : احمدشاه (پوپلزی)

ډيزاين : احمدشاه (پوپلزی)

اول چاپ :1380 هجري شمسي

دوهم چاپ: 1382 هجري شمسي کال

دقوس دمياشتي 10 نيټه 0

]پيښور ــ پاکستان [

دچاپ حق محفوظ دي

د خپل ګران پلار د ارواح خوښۍ په خاطر

وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا(19) البقره

(اول جلد)

الاهي تحفه

(و حضرت آدم علیه السلام ته) (ښځه)

هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ

البقره(187) آیت

سریزه

موږ د ډیري زمانې راهیسي د داسي سوالونو سره مخامخ وو چي ګواکي د قرآن عظیم الشان په صفحاتو کي د ښځي د پاره بیخي ځای نسته . هغوئ باید د یوه ژوندي موجود په حیث په کورونو کي و اوسي دعلم اوادب څخه باید لیري وي دکارکولو اجازه ورته نسته...

موږ دا ګمان کاوه چي د حکومت عالمان نه غواړي دا موضوع په واضح ډول سره بیان کړي نو سترګي په لاره وو چي ګوندي زموږ دیني علماْ خپل ځانته دا حق ورکړي او د حق یوه چیغه پورته کړي څو په اسلام مین ځوانان د هغو وشا ته ودریږي د دهري هیوادونو او غیر اسلامي عقایدو درلو دونکو ته چي اعتراض کوي په اسلام کي د ښځي حقوق پایمال دي د سوك جواب ورحواله کړي ، او دا واضح کړي چي د ړندو پشان په لاري تګ د بینا انسان خاصه نه ده.

افسوس داسي مکمل قانع کونکي جواب چي خپله قرآن عظیم الشان یې په خپلو صفحاتو کي لري موږ د نورو نویسندګانو له خوا پیدا نکړ ځکه نو نعرې او غلبلي د هري خوا څخه شروع سوې او حتي زموږ بعضي اسلامي ځوانانو هم دا اعتراض د منافقینو له خولي څخه نقل کړ په داسي وخت کي چي د هجرت څه دپاسه 18 کاله کیږي اوزموږ اقتصاد د صفر څه نورهم کښته سویدی په دې عزم را و پاڅیدو چي نورنو چپ کښینا ستل د خدای (ج) د هغه رسول او د اسلام پاك دین ته سپکاوی دي . د یوه مسلمان په حیث ژوند کول ولي د بیګانګانو تراعترا ضونو لا ندي چپ ناسته ظلم او تاریکي ده نو د پروردګارعالم په کمك او د قرآن عظیم الشان په مکمله همکاری د باغ د ګلونو څخه مو یوه غنچه د ګلو جوړه کړه څو وکولای سو هغه ګلبازانو ته چي همیشه دګلانو سره همرازدي یوه غنچه دګلو ورته تقدیم کړو له یوې خوا به مو د عطرونو دمعطرو بویونو خوشحالي ور په برخه کړې وي او له بلي خوا څخه به زموږ د طرفه د ژوند بهترینه تحفه چي هغه ګل دئ ګلبازانو ته تقدیم کړې وي.

علاوه پردې زموږ د ګلانو د غنچه درلودونکي کولاي سي زموږ دګلانو د ډك باغ تعریف او توصیف وکړي اودعواموجلب توجه ودې ته را وګرځوي چي که چیري د چا ګلان پکار سوه نو د دې غنچي د باغ څخه دې لاس ته را وړي او هغه باغ (قرآن عظیم الشان دئ) . ((صدق الله وصدق رسوله))

احمدشاه پوپلزي دشروع میاشت اوله دسرطان اواختتام داسد دمیاشتي 31 نیټه د1380 هجري شمسي کال.

یادونه

په دې کتاب کې ډېره مهمه او پر زړه پوري جمله الا هي تحفه ده دا په دې خاطر غوره سویده چې زمونږ د ټول مضمون اصلي هدف او مرام څرګنده وي یعنې هرهغه څه چې ویل سویدي د همدي تحفي د را زونو څرګندوی دي . مونږ دا مضمون په ډېرو لنډو الفاظو کي را غونډ کړیدئ په دې خاطر چې اصلي هدف اومرام په واضح ډول سره بیان سوی وي . د ویونکي د پاره ډېره آسا نتیا او د وخت نه ضایع کیدل هم په نظر کي نیول سوي دي اود بیا سوال د پاره هیڅ یوه خالیګاه او ځای نه وي پاته سوی ترتیب اوتنظیم سو .

د قرآني ارشاداتو او تفاسیرو او د حضرت محمد (ص) د پوره ارشاداتو ، اعمالو اوکردارو په نظر کي نیولو سره د ډېر بحث او څېړني وروسته شروع او د پروردګارد رحم او مهربانۍ په کمك سره اتمام ته ورسیدۍ . که څه هم احادیث نبوي په بخاري شریف اومسلم شریف کي هم ډېر وو خو صرف مونږ د خپل دلیل د ټینګولو د پاره د قرآن عظیم الشان څخه استفاده وکړه څود نړي ټول مسلمانان د دې پاك او مقدس کتاب نازیلیدل بیځایه و نه ګڼي او دکمبود سوال په کښې پیدا نه کړي.

داکتاب چې پردرو برخو ویشل سویدئ اوله برخه یي د ذهن د روښانه کولو ، دوهمه برخه یي د ذهن د اماده کولو او دریمه برخه یي د عملي کولو په غرض او بنیاد په نظر کي نیولو سره ترتیب او تنظیم سویدئ . امید لرم ګران مینه وال د خپلو پاکو احساساتو په درلودلو سره حقیقت او څرګنده تحفه په غور سره مطالعه او ترخپل نظر لا ندي تیر کړي ، څو وکولاي سي د بشر د حقوقو څخه د دفاع په خاطر مستقیم او حقاني دلیل ولري . خصوصاً زمونږ خویندي باید ددې مضمون څخه په ګټه اخیستلو سره د دښمنانو سوالونه رد او دبې بنیاده نظریو د رسوا کولو د پاره ځانونه چمتو کړي.

ومن الله توفیق

بسم الله الرحمن الرحیم

((قرآن اوښځه))

لمړي دښځي موجوددیت :

داسي معلومیږي په جهان کي دوې نظریي موجودي دي.

.1 ماتریالیزم 2. آیدیالیزم

اول ماتریالیزم :

ددې ډلي پیروانان نني کمونستان دي . دوی داسي مفکوره لري ((ماده نه خلق کیږي اونه دمنځه ځي)) بلکه دیوه حالت څخه په بل حالت تبدیلیږي . کومه ماده چي داول څخه موجوده وه خود بخوده طبیعت راوستې ده . انسانان هم دهمدې تغیر په واسطه پیداکیږي ،لکه نور نباتات او حیوانات اوهمداسي مري . یعنې د آخرت د ورځي ، سوال او جواب اوالا هي قدرت څخه منکر دي او په بیا ژوندي کیدو باندي عقیده نلري . دنیا همدا ژوند بولي او همدا غرض . موږ دلته پخپل بحث کي په دوی غرض نلرو او نه هم د دوی د ذهنونو څیړنه کوو. صرف د معلوماتو د اضافه کیدو په خاطر لنډ بحث و سو .

دوهم : آیدیالیزم:

آیدیالستان په دې فکر اوعقیده دي چي د انسانانو او ټولو کائینا تو پیداکونکی رب العزت الله جل جلاله دی . هغه ذات چي باقدرت او د انسانانو د تفکرڅخه لیري دی،همداخدای (ج) دی چي د خرافاتو، پوچو او بیځایه اعتقاداتو د محوه کولو په غرض یې د همدې خپلو بندګانو(انسانانو) له جملې څخه غوره بندګان (صالح او خیر خواه) د خپل استاذي په ډول د رسالت په معني نه د وکالت په معني مقرر کړیدي چي موږ هغو ته پیغمبر یا نبي وایو اوهریوه دالا هي استاذي په شکل الا هي کتاب څخه ګټه اخیستل . لکه تورات ، زبور ،انجیل اوقرآن . دې پیغمبرانو او انبیاوو دالا هي کتابونو څخه دخپل امت د پاره لاري اوقوانین درلودل . موږ د قرآن عظیم الشان د مقدس کتاب په درلودلو سره د ټولو هغه آسماني کتابونو او صحیفو قبلونه کوو چي په هغه وخت کي (ترحضرت محمد (ص) نه مخکي) موجود وه خو د شریعت غُرا ْ محمدي په راتللو سره د هغه کتابونو او قوانینو پابند نه یو، ځکه موږته پروردګارعالم جامع اوکامل کتاب (قرآن) په تحفه کښي راکړیدئ او د پخوانیو پیغامبرانو حالت او احوال یې په منظمه اوکامله توګه تشریح کړیدئ او نوریې د فعلاً د پاره بې اعتباره ګرځولي دي . ځکه خوموږ دلته د قرآن عظیم الشان ارشادات څیړو څو وکولای سو هرهغه سوْ تفاهمات چي د خلګو په ذهنونو کي ثبت دي لیري

کړای سو.اودا ثابته کو چي ګناه او د هغې مرتکب انسان دی نه الاهي قانون . دلته موږ د ښځې حقوق داسلام د مقدس دین له نظره څیړو او دا ثابته کولای سو چي فقط په نړۍ کي د انسانانو د قانون او برابرۍ محافظ همدا د اسلام مبارك دین او موجوده د پرور دګارعالم کلام یعني قراّن عظیم الشان دی دا ځکه چي پرور دګارعالم دې دین ته کامل ویلی دئ لکه چي فرمایي :

الْيَوْمَ دْكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَدْتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمْ الْرِسْلَامَ دِينًا (المائده اّیت 3)

ترجمه: موږ نن ورځ ستاسي دپاره مکمل وګرځاوه دین ستاسي اوتمام مي کړه نعمتونه خپل پرتاسي باندي اوغوره مي وګر ځا وه ستاسي دپاره دین داسلام .

دامبارك اّیت هغه اّخرنۍ لارښوونه ده چي د ډیرو علماوو بلکه اکثریت عقیده پردې ده چي دا اّخرنی اّیت دئ چي پررسول کریم (ص) باندي نازل سویدئ . او پس له دې څخه بیابل اّیت نه دئ نازل سوئ . مخکي له دې چي د دې مبارك اّیت په تحلیل او څیړنه پیل وکړو باید و وایو اصلي هدف چي د اسلام څخه دئ و څیړو دا څنګه کلمه ده ؟

چاوویل ؟

څنګه منځ ته راغله ؟

اوڅه معني لري ؟

اسلام: داهغه کلمه ده چي زموږ نیکه حضرت ابراهیم علیه السلام

دخپل شوق اومحبت په توګه ویلې او پیروانان یې د اسلام یا مسلمانانو په نوم معرفي کړیدي . لکه چي قراّن عظیم الشان په دې باره کي فرمایي.

وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ مِلَّىَ دْبِيكُمْ دِبْرَاهِيمَ هُوَ سَمَّاكُمْ الْمُسْلِمينَ مِنْ قَبْلُ (الحج ایت 78)

ترجمه : نه يي دئ ګرځولی پرتاسي باندي کم زوراومشقت په دین کښي . تاسي مطابعت وکړي د پلارخپل ابراهیم علیه السلام او نوم د اسلام هم ده ایښي دی مخکي.

داسلام معني : داکلمه هرڅوك پخپل ذهن سره معني کولای سي په داسي شرط چي دسلامتی، سالم والي اوتسلیمیدلو معني ولري . ځکه دا لفظ هغه وخت رایج سوچي د ابراهیم علیه السلام د خولي څخه راو وتی . په تا ئید د دې خبري ټول ادیان چي د حضرت ابراهیم علیه السلام د زماني څخه د حضرت رسول اکرم (ص) ترمبعوث کیدو پوري منځ ته راغلي دي په هغه شرط چي د پروردګارعالم ارشاداتو انبیاْ علیهم السلام او پیغامبرانو ته یې د

تسليم غاړه ایښې وي هم ويل کيږي ، خود حضرت محمد (ص) ترمبعوث کیدو وروسته هغه ټول پخواني اديان محوه سوه اوصرف د حضرت محمد (ص) دين د اسلام په نوم و پيژندل سو.

دلته پرهمدې خبري باندي كفايت كوو ځکه د خپل اصلي هدف څخه وزو (دښځی قوانين په قرآن کي) څومره حقوق لري او په کومه اندازه کولای سي په جامعه کي خپل رول په مثبته او سالمه توګه و لوبوي . دکاردکولو اوعلم د حاصلولو په غرض ترکومو شرائيطولا ندي کولاي سي فاعل سي داځکه موږ د حداو حدود نوم ذکرکړځکه چي اسلامي جامعه اوغيراسلامی جامعه يود بله متضاد قوانين لري اوهيڅکله يوه مسلمانه ښځه د غيراسلامي جامعي د ښځونمايندګي نسي کولای دلته يوه لا ز مي خبره لرو هغه ؛

اول : بعضي مسائيل او سوالونه د انسان په ذهن کي را ګرځی چي د هغوی جواب ممکن نه دئ . مثلاً د رب العزت ليدل په دې دنياکی، د جنت او دوږخ ليدل ، دقبرعذاب ، سوال او جواب او نور . موږ په الاهي دين کښی دوه قانونه لرو .

اول: عقيده او ايمان درلودل په غيب سره:

مسلمانان په آمنت با الله (الايه) سره کامل ايمان لري داځکه چي بيله خاصي عقيدې څخه مسايل نه حل کيږی اونه هم د هغو د پاره کوم مکمل عقلی دليل وړاندي کولای سو ځکه اکثره مسايل د انسان د واك او اختيار څخه وتي دي بايد پرې بحث ونه سی او چوپه خوله اختيارکړي.

دوهم: د ژوندانه د سمون د پاره هراړخيزقوانين سته چي هر انسان د خپل مغز اوذهنی افادې په واسطه کولای سی تشريح ولری.

ددې خبري ويل ځکه موږ ته ضروری وو چي په راتلونکي بحثونوکی به دا ثابته سي څنګه سوال اوڅنګه جواب . موږ د مخه يولنډ بحث درلودی چي په ځينو مواردو کښي مسلمانان صرف ايمان په غيب سره لری چي يوه خبره همدلته داده:

اول: دانسان پيدايښت بيله پلاره اوبيله موره.

دوهم: دانسان پيدايښت بيله موره.

دريم: دانسان پيدايښت بيله پلاره.

دادرې خلقتونه رب العزت دخپلی خدايي دښکاره کولواوثابت کيدو په غرض دخپلو نورو خلقتونوپه لړ کي درولی دی .

اول يې بابا آدم عليه السلام چي نه مورلری نه پلار.

دوهم يې بي بي حوا(رض عنها) ده چي پلارلرى يعني باباادم عليه السلام ولي مورنلري .

دريم حضرت عيسى عليه السلام دئ چي مورلري يعني بي بي مريم ولي پلارنلري . ويونكي دي دلته پوښتنه نه كوي چي دادري خلقته څنگه وسوه؟ ځكه مورمخكي دامنلى وه چي

بعضى سوالونه په مكمله توگه جواب نلري كه څه ناڅه هم ووايو بياهم قانع كونكئ دليل نسو پيداكولاى نو ځكه وايو چي ايمان په غيب سره درلودل زموږ خاصه ده . كه څه هم و وايوپه قرآن عظيم الشان كي دهريوه دپاره ډيردلا ئيل وړاندي سويدي لكه د بابا آدم عليه السلام په باره كي ، چي د مځكي د مخ وچه خاوره او بيا د هغي غونډيدل په خټو ا وښتل او بيا په پاخه توگه تبديليدل بيا وروسته د بابا ادم عليه السلام وجود دهغي خټې نه په الاهي امرسره ، او بيا د بي بي حوا (رض عنها) پيداكيدل د بابا ادم عليه السلام څخه چي هغه بيده ووكله چي راكښې نستې د هغه د چپه پښتې څخه بي بي حوا پيداسوي وه او د حضرت عيسي عليه السلام پيداكيدل او د حضرت جبرائيل عليه السلام نزول و بي بي مريمى ته لكه چي په 16 سپاره كي د قرآن پاك دا قصه په تفصيل سره بيان سويده ، خو بياهم وايي په سوال كي سوال پيدا كيږي صرف عقيده وي مسئلې دي د هرهغه چا د پاره چي دپروردگارعالم پر وحدانيت باندي بلا شك وشبه ايمان لري د ارتباط په خاطرچي پوه سو ښځه څنگه پيداسوه ؟

ولي پيداسوه ؟

اوځومره حقوق لري ؟ دامبارك آيت را اخلو.

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ إِلَيْهَا(ايت 189) الاعراف

ترجمه : همدغه رب العزت دئ چي تاسي يي خلق كړي ياست د يوه انسان څخه اوگرځولې يې ده(پيدايې كړه) د دغه انسان څخه ښځه په خاطرد دې چي د ده زړه آرام او تسكين سي .

انشآ الله د پورته سوالونو جواب په مكمله توگه سره پيداسو.

تفسير: كه په غورسره دامبارك آيت ترخپلي څيړني لا ندي ونيسو دا به راته معلومه سي چي د بي بي حوا پيدايښت په هرقسم چي وو د حضرت بابا آدم عليه السلام په خواهش او د ده د آراموالي د پاره وسو. ځكه د حضرت آدم عليه السلام اوسيدل په يوازي توگه د ده خپل د پاره د قبول وړ نه وه ،انسان اجتماعي خصلت لري او يوازي والى يوازي دالله (ج) د پاره بس دى . بل داچي پروردگارعالم اكثره مخلوقات جوړه جوړه پيداكړيدي چي آينده په پرې بحث وكړو ځكه حضرت آدم عليه السلام هم د خپلى جوړې د پاره غوښتنه او دوعاگاني كولى . كه څه هم آدم عليه السلام ښځه نه وه ليدلې او تصوريي د ښځي هم نه درلودئ خوپروردگارپخپل كامل علم سره پوهيدى چي د ښځى ضرورت لا زمي دى . ځكه د ژوندانه رونق هم بيله ښځي څخه سمون نه خوري او په اصل كي د كورونو د ترتيب او هم روښانه ساتلو د پاره يونه هيريدونكى جزدى ، نوځكه يې دا نفيس او باقدرته انسان غوره كړ چي په هره زمانه

اوهروقت کښي ورته بې حده ضرورت ليدل کيږي. اوکه مبالغه ونکړو بايد وويل سي چي ژوند بيله ښځې څخه کامل نه بلکه نيمګړئ دئ او هغه هم په تياروکي . دا برتري د لمړي ځل د پاره پروردګارعالم و بي بي حوا ته ورکړه . اوس به څنګه سترګی پټي کړو او ياهم و وايو چي ښځه بې اهميته ده او ياهم په کورونوکي د زينت وسيله ده . هغه وخت چي زموږ پلار آدم عليه السلام نا آرام او بې کراره وو دامعني نه وه چي ګواکي هغه وږي او تږي وو او ياهم دکور د جنجال (صفايي) او ديګ پخولوله امله په تنګ راغلی وو او ياپې هم ټوله ورځ جاروب کاوه ، بلکه هدف دلته وو چي د خپل همجنس په نه درلودلو سره يې دکمبود احساس کاوه خبروکولو او جواب اخيستلو د پاره يې هم جنس نه درلودئ ځکه نو نا آرام ښکاره کيدئ په دې خاطر چي په آينده کي خوشحال آرام اود ژوند په تيرولو کي سعادت ور په برخه وي اود نورو موجوداتو په څير دی هم جوړه ولري و پروردګارعالم ته په زاري وو. پروردګارهم د ده د خپل وجود څخه د حضرت بي بي حوا رض عنها) پيدايښت وکړ دا په دې خاطر:

هرهغه څه چي په مشکل او زحمت سره لاس ته راځي هغه ډير ګران او با ارزښته وي او هيڅوقت د هغه د ضائيع کيدو طرز نه منل کيږي خو بل عکس که په ډيره ارزانه او ياهم مفته توګه کم سوغات او ياهم د ژوند د ضرورياتو اسباب د بنده ولاس ته ور سيږي د هغه قيمت او قدرلږ وي . په همدې وجه پرور دګار عالم دده د خپل وجود څګه د ده هم جنس په داسي وخت کي پيدا کړه چي هم د ده انتهايي ضرورت وو اوهم د ده د بدن يوه ټوټه وه چي ضرور د ده د محبت سبب سوه اوداسي يوه تحفه وه چي هم د نسل د ډيروالي ، هم د خون شريکی او هم د ضرورت جز لاينفك وو . د پروردګارعالم مقبول ترين بنده سردار دو عالم حضرت محمد (ص) څخه د لورد پيدايښت په باره کي داسي ارشاد دی . ((په هغه کورکي ځلويښت ورځي نوراوري چي هلته لور پيداسي)).

دوهم دليل:

کله چي حضرت آدم عليه السلام دبي بي حوا (رض عنها) سره د جنت څخه و مځکي ته راکښته سو نو د نسل د ډير والی په خاطر د رب العزت د خوا څخه دا قانون ورته وضع سو چي ورور دي خور په نکاح کړي لکه چي همداسي کيدل .

د حضرت آدم عليه السلام دوه زامن وه (قابيل اوهابيل) دي دواړو د خپلي خور پرسرلا نجه جوړه کړه په دې معني چي هريوه د دوي غوښتل دا خپله خور په نکاح کړي ځکه دا خور ډيره حسينه ، هوښياره او چالاکه وه ، که څه هم دا انجلی خپل پلار (آدم عليه السلام) وهابيل ته په نکاح ورکړه خود دې انجلی هغه وروړچي ددې سره يوځای دمورپه رحم کي موجود وو او دوي دواړه په دوګانګي شکل سره پيداسوي وه د قابيل پنوم يا ديده مخالفت وکړتردې اندازې چي خبره جګړې ته ودريده او قابيل هابيل و واژه که څه هم د دوی پلار و دوی ته د خيرات کولو پيشنهاد کړی وو چي د هريوه د خيرات د قبول کيدو په صورت کي دي هغه اقليما نکاح کړي .

قصه به رالنډه کړو نتیجه اخلو :

دا منازعه د ضرورت په خاطر وه نه د مال او متاع په لحاظ . ځکه موږ پورته و ویل د ښځي موجودیت اود هغي ضرورت په جامعه کښي یوضروري اود نظره څخه نه لویدونکی بحث دی. په همدې خاطررب العزت پخپله د ښځي موجوددیت لا زمي او ضروري عنصر ګڼلئ دی . ځکه نورو مخلوقاتو ددې ځای نسو نیولای . قابیل اوهابیل هم ددې مفکورې په درلودلو سره دا غوښتل چي خپل کور او ژوند ته لا رونق ورکړي اود هرانسان هم دا خواهش دی چي تر نورو برتره اوسي .

دریم دلیل:

موږ ته دا ثابته ده چي ژوند بیله ښځي څخه نیمګړی دی په دې ترتیب دخپل ثبوت د لا ټینګولود پاره دموسي علیه السلام دمور بیان په لنډ ډول داسي بیانوو ګ فرعون خوب ولیدی چي د بیت المقدس د طرفه څخه اور راسي اوپه مصر کښي دمصریانو کورونه سوځي خود بني اسرائیلو په کورونو کي نه ننوزی اوهغوئ سلامت پاته کیږي . امرصادرسو چي د وخت عالمان دي د خوب تعبیر وکړي . د زماني او وخت راهبانو په ګډه سره دا فیصله وکړه او فتواْ صادره سوه ((په بني اسرائیلو کي یوماشوم پیداکیږي ستا سلطنت او پادشاهي ختموي)) .

فرعون چي دا جواب واو ریدئ امر یې وکړ د هربني اسرائیل په کور کي چي هلك پیدا کیږي هغه و وژنی . تردې اندازې چي د بني اسرائیلو اویازره تنه ماشومان و وژل سول . د حضرت موسي علیه السلام په پیداکیدو سره د هغه مور ډیر وارخطا سوه او نه پوهیده چي څه وکړي اودا هلك چیري پټ کړي ځکه د فرزند وژل هغه هم د مورپه مخ کي د صبراوتحمل څخه لیري کاردئ.

پروردګارعالم د تجویزپیش کولو په خاطرد دې هلك مورته داسي فرمایي.

ﺇِذْ ﺃَوْحَيْنَا ﺇِلَى ﺃُمِّكَ مَا يُوحَى(38)ﺃَنْ اقْذِفِيهِ فِي التَّابُوتِ فَاقْذِفِيهِ فِي الْيَمِّ فَلْيُلْقِهِ الْيَمُّ بِالسَّاحِلِ يَأْخُذْهُ عَدُوٌّ لِي وَعَدُوٌّ لَهُ وَﺃَلْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِنِّي وَلِتُصْنَعَ عَلَى عَيْنِي(طه ایت38 _ 39)

ترجمه : هغه زمان چي وحي وکړه موږ په وحي کولو سره واچوه (دغه هلك) په صندق کي اوبیا وغورځوه داصندق په دریاب کي پس ودي غورځوي داصندق دریاب په یوه څنډه کي چي ونیسي دی (پیداکړي) دښمن زما اودښمن دده واچوله ماخپله مینه په تا باندي چي تربیت وسي ستا زما ترنظرلا ندي.

تفسیر: هلته د فرعون په کورکي هلك نه ووکله چي نوموړي صندق د اوبو په منځ کي د فرعون وکورته داخل سو نود فرعون ښځي امر وکړچي صندق د اوبو څخه را وباسی . د هلك په لیدلو سره ډیره خوشحاله سوه ځکه پروردګارعالم د دې په زړه کي دموسي علیه السلام مینه اومحبت دومره ډیر ور پیدا کړ چي هغه یې پخپل اسرارسره

د زوي په نوم وبللی . فرعون اسرارکاوه چي داهلك زمونږ دښمن دئ اودده وزيرانو هم داخبره تائيدوله خو د فرعون ښځي هغه ټوله پرله پسي رد کول . تردې اندازې چي يوه ورځ موسي عليه السلام د فرعون په بغل كي دهغه ږيره كش كړه فرعون په غضب شو او وي ويل داهم هغه دبني اسرائيلو هلك دئ . ولي رضاعي موريې وويل نه داماشوم دئ . په ښه اوبدكله پوهيږي ،امتحان يې كړه .

روايت دئ چي وايې د فرعون ښځي امر وكړ يوه د اورسكروټه اويوه ټوټه سره زردي را وړل سي اوددې هلك په مخ كي دي پراته وي چي فرعون پخپله ددې حركت اندازه وكړي . هلك كوم يوه ته لاس اچوي . وايي موسي درب العزت په لارښوونه واورته لاس واچوئ اوهغه يې وخپلي خولې ته يو وړئ چي ژبه مباركه يي په وسوځيدل ځكه خود فرعون ښځي ښه دليل پيدا كړ او اسرارېې په دې كاوه دامعصوم بې ګناه دی . رب العزت ددې په زړه كي دميني اومحبت ګلان غوړولي وه اوغوښتل يې ددې په واسط موسي لوي سي.

نتيجه : كه چيري د دې دوو ښځو(دموسي د موراود فرعون ښځي) موجوديت نه واى نوحضرت موسي به څنګه او چيرته لوئيدی؟ (الله پاك په هرڅه باندي قادر دئ خو)

د صندق تدبير اود هغه وړل د فرعون كورته او هلته لوئيدل د موسي د رب العزت رضاْ وه چي ددې دوو ښځو په واسطه ترسره سول .

څلورم دليل:

مونږ په دې ډير غټ اوطولا ني بحث كي فقط هغه خبري چي زمونږ غرض وو را واخيستې د دې لپاره چي خپل دليل قوي كړاي سو . ويونكي دي خپل سوالونه په نورو كتابونو كي حل كړي . صرف دقرآن عظيم الشان د16 سيپاري دمريم دسوره نه مونږ لنډه افاده رااخيستې هغه هم داده رب العزت فرماي

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذْ انتَبَذَتْ مِنْ أَهْلِهَا مَكَانًا شَرْقِيًّا(16)فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا(17)قَالَتْ إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَانِ مِنْكَ إِنْ كُنتَ تَقِيًّا(18)قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ لِأَهَبَ لَكِ غُلَامًا زَكِيًّا(19)قَالَتْ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ وَلَمْ أَكُنْ بَغِيًّا(20)قَالَ كَذَلِكِ قَالَ رَبُّكِ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَلِنَجْعَلَهُ آيَةً لِلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِنَّا وَكَانَ أَمْرًا مَقْضِيًّا(21) مريم

ترجمه : يادكړه په دغه كتاب كي قصه دمريمي كله چي لاړه دخپلي كورنۍ څخه هغه ځای ته چي په شرقي طرف د بيت المقدس كي وه نوپې پرده ونيول (دپاره دغسل دحيض) نو وليږئ مونږ دې ته (پس له غسل اوجامواغوستلو نه) روح خپل (جبرائيل عليه السلام) پس شكل يې خپل جوړ كړ ديته دكامل ځوان پشان . كله چي بي بي مريمي دا ځوان وليدی نو وې ويل:

زه پناه غواړم په رحمن سره له تانه که ته يې پرهيزګاره(زماڅخه ليري ولاړسه) جبرائيل عليه السلاموويل :

بيشکه همدغه خبره ده خو زه راليږلئ يم رب ستا د پاره ددې چي و بخښم تاته (په امر درب) يوهلك صالح او پاك
.

مريمي و ويل : څنګه به پيداسي ماته زوی حال داچي نه دئ رسيدلئ ماته هيڅ بشر(نكاح مي نه ده تړلي) او نه هم زه بدکاره وم هيڅ چيري .

و ويل جبرائيل عليه السلام : همداسي ده لکه ته چي وايې خو رب العالمين فرمايي چي دا كار پما باندي ډير آسانه دئ الايه لنډه داچي حامله سوه او بيا حضرت عيسي عليه السلام تولد سو بيله پلاره څخه . زموږ مقصد اصلاً په بي بي مريمي باندي دئ مريم په معني كښي خدمتګارته ويل كيږي په دې معني د بي بي مريمي مورد ځانه سره داعهد كړي وو كم هغه اولاد چي د دې څخه و دنياته راځي هغه به د بيت المقدس د خدمت د پاره وقف كوي . ځكه نو د بي بي مريمي ژوند د بيت المقدس د پاره چي خدمت وكړي وقف سوئ وو . په هرصورت كي چي وو بي بي مريمه ډيره پاکه ـ صالحه او پرهيزګاره انجلۍ وه . د دې دعفت او پاکۍ په باره كي پروردګارعالم 23 ځايه په قرآن عظيم الشان كي صفت کړيدی . اوحضرت عيسي عليه السلام په زانګو كي د خپلي مور د پاكۍ اود رب العزت د وحدانيت سبق خلګوته كاوه.

نتيجه : پروردګارعالم خپل بندګان نه هيروي اونه يې هم دلهو لعب د پاره پيداکړيدي . هغه څوك چي د رب العزت عبادت كوي الله پاك هم هغه د حكمت او درجې خاوند ګرځوي . د دې خبري په تائيد سره موږ ويلاي سو . پروردګارعالم وښځي ته هم لويه درجه وركړيده . تراوسه چي موږ د ښځي په باره كي معلومات وړاندي کړيدي هغه ټول قرآني ارشادات اوالاهي كلام وو چي يوه هم همدغه د بي بي مريمي قصه وه . كه په د قيقه توګه سره ورته وګورو دومره لوی عظمت او دبدبه د بي بي مريمي ساده خبره نه ده.

پنځم دليل:

كه چيري خبره په عقل اومنطق باندي ولاړه وي اونارينه خپل ځان ته داحق وركوي چي د بل انسان حق تر پښو لا ندي كړي هغه نادان او سرپيچونكي وګڼۍ نو راسي د دې واقعې څخه چي قرآن د هغه نه روايت لري ځانونه باخبر كړو اوتصديق كړو دا خبره چي د علم در وازه د هرانسان په مخ باندي خلاصه ده د حضرت سليمان عليه السلام نوم ټولو مسلمانانو اوريدلی دی . خود ده په څنګ کي د بي بي بلقيس نوم هم بايد د ياده څخه ونه باسو . قصه داسي ده حضرت سليمان عليه السلام د بيت الله شريفي د زيارت څخه وروسته د يمن وخواته په سفر آغاز وكړ. ترڅه منزل وروسته يې اراده وكړه په هغسي ځای كي چي ډيره شين ګياه وه لږ څه دمه وكړي . هُد هُد چي موږ ورته ملاچرګك وايو د موقع څخه ا ستفاده وكړه هوا ته والووت او د باغونو نندارہ يې كوله چي د بل مرغه سره يوځای سو او هغه ورته د بي بي بلقيسي شان او شوكت و ښووئ چي د دې ملك پادشاهي يې ترخپلي اداري لا ندي راوستي

وه . حضرت سليمان عليه السلام د هُدهُدپه غيب كيدلو سره په قهرسو. اراده يې وكړه چي هُدهُد ووژني هغه ورته دعجائيبي قص بيان داسي وكړ:

ددي ملك پادشاهي ديوې ښځې په واك كي ده . اوداهغه خلگ دي چي ولمرته سجده كوي . ستا د قدرت اوامرلا ندي نه دي .

حضرت سليمان دمعلومولو دپاره يوخط داسي وليکی .

ڔنَّهُ مِنْ سُلَيْمَانَ وَڔنَّهُ بِاسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَانِ الرَّحِيمِ(30)ڎلَّا تَعْلُوا عَلَيَّ وَڎْتُونِي مُسْلِمِينَ(31) الايه (النمل)

ترجمه : بيشكه دغه(ليك) د سليمان د خواڅخه راغلی دئ او بيشكه (مضمون د دې ليك دادئ چي شروع په نامه دالله چي خورا ډير مهربانه او ډير رحم والادئ . لويي اوكبرمه كوي تاسي پرما اوراسئ ماته مسلمانان او غاړه ايښودونكي.

قَالَتْ يَاڎَيُّهَا الْمَلَڎُ ڎَفْتُونِي فِي ڎَمْرِي مَا كُنتُ قَاطِعَۃً ڎَمْرًا حَتَّى تَشْهَدُونِي(32)قَالُوا نَحْنُ ڎُوْلُوا قُوَّۃٍ وَڎُولُوا بَڎْسٍ شَدِيدٍ وَالْڎَمْرُ ڔلَيْكِ فَانظُرِي مَاذَا تَڎْمُرِينَ(33)قَالَتْ ڔنَّ الْمُلُوكَ ڔذَا دَخَلُوا قَرْيَۃً ڎَفْسَدُوهَا وَجَعَلُوا ڎَعِزَّۃَ ڎَهْلِهَا ڎَذِلَّۃً وَكَذَلِكَ يَفْعَلُونَ(34)وَڔنِّي مُرْسِلَۃٌ ڔلَيْهِمْ بِهَدِيَّۃٍ فَنَاظِرَۃٌ بِمَ يَرْجِعُ الْمُرْسَلُونَ(35) الايه النمل

كم وخت چي داخط بلقيس ته ورسيدئ هغي د خپلو وزيرانو سره په تخت باندي ناسته وه وې ويل :

ترجمه : وويل بلقيسي اې اشرافو مشهوره راكړئ تاسي ماته په دغه كار زما كښي ، نه يم زه فيصله كوونكي دكوم كارترهغي پوري چي حاضرسئ تاسي ماته (مشهوره راكړي) . و ويل دغو اشرافو چي موږ خاوندان د قووت او زور يو او خاوندان دجنگ سخت امراوحكم تاته دئ پس وگوره ته چي دڅه شي حكم كوي ته (پرموږ باندي چي وي منو) وويل بلقيسي بيشكه پادشاهان هركله چي ننوزي په كوم كلي (ښار) كي خرابوي دوی هغه ښار اوگرځوي دغه (پادشاهان) عزيزان (مشران) داهل دهغه ذليلان اوهمداسي دوی كوي . بيشكه زه ليږونكي يم دوی ته سره له هديه (سوغات) پس بيازه كتونكي يم چي په څه حال بيرته راځي دغه ليږل سوي .

همدارنگه د ژوندانه جرياناتو په سريع ډول كارونه دحضرت سليمان عليه السلام په نفع تمام كړه او بي بي بلقيس مسلمانه سوه بلاخره د همدې سليمان عليه السلام په عقد كي راغله .

نتيجه : وگورئ دې لوی اوسنجيده تدبيرته چي خپل قوم او خپل ملك يې د جنگ او ويرانۍ څخه وساتۍ كه څه هم د دې وزيرانود جنگلاره خوښه كړيوه چي هغه هم ټوله جنگيالي نارينه وه . په څومره ځيركۍ سره يې اول ورته د تحفه پيشكش وكړ بيا د دوهم ځل د پاره يې د خپل تگ تدبير ونيوی .

موږ وينو او ليدلي مودي په جهان کي څومره قووتونه کم چي د نارينه وو په اختيارکي راغلي دي د ويرانۍ سبب ګرځيدلي دي مګردالاهي مرسلا نو نه بغيرچي د هغوي ټوله مرام د ملك او خلقوآرامتياوه . ددې قصي څخه دا نتيجه ده چي د علم ډيروالی اولږواالی په نراوښځه پوري اړه نلري خوفيزيکي حالتونه بيله مسئله ده .

شپږم دليل:

هغه وخت چي رسول اکرم (ص) دحرادغره په يوه غارکي په عبادت باندي اخته وو د الله پاك (ج) له خوا وبندګانو ته په خدمت کولو باندي ما ْ مورسو اودايې ورته وښودل

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ(1)خَلَقَ الْإِنسَانَ مِنْ عَلَقٍ(2)اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ(3)الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ(4)عَلَّمَ الْإِنسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ(5) العلق ترجمه:شروع وکړه په نامه د پروردګارخپل هغه ذات چي کائنات يې خلق کړيدي . اوخلق کړي يې دی انسان د دټرلي سوي ويني څخه .و وايه دا چي رب ستا لوی کريم دی هغه ذات دی چي ښوونه يې کړيده په قلم سره اوښوونه يې کړيده وانسان ته د هغه څه چي مخ کي نه پوهيدی . کله چي کورته راغی اوخپله قصه يي وبي بي خديجي ته وکړه د پروردګارعالم د مهربانۍ او رحمت له امله په هغه ساعت بي بي په محمد(ص) باندي ايمان راو ړی اود مسلماني ښځي په نوم مشهوره سوه .دا اولنۍ انسان او ښځه وه چي په پيغمبر باندي ايمان راوړئ اوهغه يې تصديق کړ اوقبوله يې کړه محمد پيغمبرد آخر زمان دی . ترخپل هرڅه تيره سوه .خپل مور، خور،پلار، قوم ،قريه او ټول دوستان يې ترشاه کړل خود حق ويلو څخه يې انکارو نه کړ. که څه هم دا پخوا تجار پيشه ښځه وه د مالداري کورنۍ څخه وه د ژوندانه په هرڅه باندي پوهيدل ، د هغه وخت د سياست ، ګټي او تاوان سره ښه بلده وه بيايې هم دا ټوله د ترازو په يوه تله کښې وا چول اود رب العزت په هدايت سره يې د آخرالزمان حضرت محمد (ص) محبت اوصداقت په بله پله د ترازو کي واچاوه مشاهده يې کړل په زرګونو جايداد، خپلولي او تجاري سامان په تله د ترازو کي واچوم بيا هم سپك دي . ځکه يې د خوب تعبيرمعني سو . کلك عزم اوپخه اراده د دي باعث سوه چي ځان داسلام په لمړني ليکو کي حساب کړي خپل نوم په لمړي قطارکي ثبت او جها نيانوته دا وښيي چي ښځه هم د پوره واك ، اختياراو عقل درلو دونکي ده . د نراوښځي ترمنځ د عقل اوايمانداری په منځ کي هم توپير نسته خو په بيولوژيکي ساختمان کي چي کومي نيمګړتياوي ليدلي کيږي هغه د خدای (ج) کاردی نه دعقل کموالی . په همدې منظور که چيري بي بي خديجې (رض عنها) د رسول کريم (ص) پيغمبري نه وای منلي آيا دا کور اوکهول د پيغمبربه څه رنګه وو؟ په داسي حال کي چي حضرت محمد (ص) د پاره د کورنه د باندي هم ځای کافرانو نه وو پرې ايښي اوخدای نا خوا سته په کورکي هم بي بي ورسره شخړي کولای دا ژوند به څنګه تيريدلای ؟ . موږ په دې باره کي ډير ښه ضرب المثل لرو.

))د بهر غم به په کورکي حل کړو خو دکورغم به چيرته يوسو ((

که دې خبري ته په کلکه مور متوجه سوحتماً نتیجه اخلو ښځه هم ذهن لري اوکه د تعلیم او تربیي ځخه لیري و ساتل سي دکورځه چي د جامعي خرابي هم منځ ته راتللای سي . د بي بي خدیجې (رض) حال اواحوال که په دقیقه توګه ترمطالعه لا ندي و نیول سي حتماً دا ثابته کیږي چي ښځي ته باید په سپکه سترګه ونه کتل سي اونه هم باید په ځلورو دیوالونو کي محدوده سي. د ښځي حقوق د تعلیم او تربیې په لاره کي د نارینه سره بل الکل مساوي دی . نن ورځ چي د جهان علمي نظریات ورځ په ورځ مخ په لوړه ځي د ښځي د پوهي ضرورت هم لازمي عنصر ګڼل کیږي دا چي څه رنګه ؟ په کوم حالت ؟ اوچیري باید د ښځو د پاره مدرسي جوړي سي ؟ څنګه باید درس ووایي ؟ کوم شرائط باید ورته مساعد سي دا هغه خبري دي چي د وخت حاکمان باید پرې خبري وکړي اوغوروکړي . ځکه د تعلیم او تربیې د پاره سهولیات د حکومت او واکمن له خوا باید سرته و رسیږي نه د یوه محکوم او بې تد بیره اشخاصو له خوا . ځکه د علم اومعرفت چشمې کیدای سي په خاورو او ختو کي لاهو سي .مور د دې بحث لمړنۍ برخه په همدې څو کلمو کښي لنډولای سود ډیري سرګردانۍ اویاهم دخبرو اوریدلو څخه په لنډو الفاظو کي مهم ټکي تشریح کوو.

لنډیز

اول : د بي بي حوا (رض عنها) موجودیت اوپیداکیده د رب العزت په واسطه د حضرت آدم علیه السلام په درخواست سره دا معني لري بیله ښځي د انسان ژوند مکمل نه دی.

اول خو بیله ښځي څخه د بشرد نسل ډیریدل امکان نلري (که چیري پروردګارعالم و نه غواړي) .

دوهم دا چي د افهام او تفهیم لاره بل کل بندیږي.

دریم انسان خپل ژوند په خوشحالۍ سره نسي انجام ته رسولای .

اوآخره جمله خولا داده چي انکارنسو ترې کولای ، هغه مخلوق چي رب العزت پخپله خدایي سره خلق کړي او هغه د نارینه د پاره بهتروګرځوي آیا دا د کفراو ناشکرۍ ځای نه دئ چي انسان هغه د نظره څخه لیري وګرځوي او یاهم هغې ته په سپکه سترګه وګوري ؟

دوهم : دقابیل اوهابیل جنګ او نزاع د خپلي خور د نکاح کولو په خاطر آیا د ښځي د موجودیت په لحاظ اود ضرورت د رفع کولو په منظورنه وو ، که چیري ښځه د نظره لویدلې اوبې اهمیته انسان په توګه ولیدل سي نو د قابیل او هابیل جنګ په څه وو؟

دریم:د حضرت موسي علیه السلام د پیدایښت او د هغه دژوندي ساتلو باعث اوکارمند د مځکي پرمخ د ده مور نه وه ؟ که چیري د رب العزت نظرد ښځي څخه لیري وای اول به یې نه پیداکول او دوهم به یې هغي ته تد بیرونه نه ښوول اودځمکي پرمخ به یې دیوه باقدرته انسان په حیث نه معرفي کول . په همدې تائید باید و وایوهمدا ښځه

وه چي په تدبير الاهي سره يې موسي عليه السلام ته نجات ورکړ اوبيايې دخپل دښمن په کور کښي د دښمن ښځي پخپل تدبير او اسرارسره وروزې . اوس نو موږ دلته د دې دوو ښځو اهميت او موجوديت څنګه د نظره وباسو اوکه يې په ساده نظر سره وګورو آيا د پرور د ګار عالم د بندګانو سپکاوی نه دئ ؟

څلورم : د حضرت عيسي عليه السلام د مور بي بي مريمي پيداينښت د هغي روزنه او بيا هغي ته دومره لوی مقام ورکول چي پروردګارعالم په قرآن عظيم الشان کي د هغې صفت تشريح کړی د نظره څخه ايستلاي سو ؟ بيا هم که پرور دګار عالم خپله مهرباني د بي بي مريمي څخه کمه کړې وای نو حضرت عيسي عليه السلام به څنګه پيداکيدي . که څه هم د هرکُن فَيَكُنٌ سره هرهغه څه چي د پروردګار اراده وي سرته رسيږي خو تدبير يې د پروردګار سره مخ کي سوی وي موږ دلته د مځکي پرمخ د يوه انسان د موجوديت اودهغه د احترام

په باره کي بحث کوونه د خالق لعالمين په خدايي کي د بي بي مريمي نقش اود هغي احترام په وړکتوب کي حضرت عيسي عليه السلام پخپله ژبه بيان کاوه . آيا موږ ته پکارده چي د خالق العلمين په مخلو قاتو باندي د پرمختګ ، ترقۍ او تعليمي زده کړو د ليارو چارو په برابرولوکښي سترګي پټی کړو ؟

پنځم : د حضرت سليمان عليه السلام د پاخه تدبير په مقابل کي د بي بي بلقيسي جواب ستاسي په نظر يوساده کارښکاري ؟ داسي نه ده موږ و ويل ټولو تکړه پهلوانانو او وزيرانو ورته و ويل چي موږ ځو د هغه سره جنګ کوو ولي د دې د عقل فراست باعث سو چي خپل ملك اوقوم د بدبختۍ څخه وساتي ځکه جنګ هيڅکله آبادي منځ ته نه راوړي اونه هم په جنګ کي حلوا تقسيم کيږي . نه دا چي خپل ملك يي وساته بلکه د خپل ملك په وسعت کي يې هم ځلانده رول ولوباوه . په هغه جنګ کي چي باخت حتمي وي د برئ د پاره لاره د هرانسان په ذهن کي نقش نسي لوبولاي.

شپږم : د حضرت محمد (ص) تربعثت مخکي تجارت ، صنعت او سياسي مسائيل په ډيره چټکۍ سره مخ ته تلل اوخلګ په پوره پوهۍ او دا نايي سمبال وه . حضرت بي بي خديجه چي د يوه شته من اوبډايې کورنۍ څخه پخپل عقل اوکمال رسيدلي ښځه وه دخپل عقل اومنطق په درلودلو سره يې حضرت محمد د خپل تجارت نماينده وټاکه که څه هم دی په دې وخت کي په پيغمبرۍ نه وومبعوث سوی ولي د امين په نوم سره مشهور وو او بيا يې د زمان په تيريدلو سره د خپل محرم په حيث انتخاب کړ او وروسته يې بيا د آخر زمان پيغمبر په حيث قبول کړ . که چيري په هغې کي عقل ، بينايي او فراست نه وای دآينده د پاره خپله دنيا او دولت غورځول بيا ميړه کول او بيا دهغه سره ټول زحمتونه ګالل او پرهغه ايمان راوړل د يوه عادي انسان په حقله مثبت ثابت کيدای سي ؟ واضح خبره ده چي نه . دا ډول تدبيرونه د يوه سالم او هوښيار انسان په واسطه طرح کيدای سي ، هر څوك په هر زمان کښي د داسي تدبيرونو پوره لياقت نلري ځکه موږ پروفيسوران ، عالمان او ډيردانشمندان ليدلي دي او وينو يې چي د عقل دکموالي له امله درست او ثابت پلانونه نلري بلکه د يوه ماشوم په ډول عمل اجراْ کوي .

په هرصورت د حضرت بي بي خديجې (رض عنها) علميت او باتدبيره حركات ددې خبري تائيد دي چي ښځه او نر دمكمل عقل خاوندان دي كه چيري د خپل عقل څخه كار واخلي دنيا گل اوگلزاركيداى سي بيله دې څگخه د ژوند هره لحظه لكه په جهنم كي تيريداى سي او په ورځ د آخرت كي به شرمساره اوسي موږ ته دا پكارده چي اول خپل ځان و پيژنو ځود پروردگار عالم مخلوقاتو ته په سپكه سترگه و نه گورو بلكه د هربنده حق اوحقوق د قرآن عظيم الشان د ارشاداتو سره هرچاته و بخښل سي خصوصاً زموږ عالمه طبقه بايد د قرآن د احكامو په اورولو سره خپله دنده ترسره كړي نه داچي د خپل نفسي خواهشاتو په پوره او سرته رسولو كښي هاند وكړي . د رب العزت خوشحالي او رضايت دهغه دمخلوقاتو دپاره خدمت كول دي نه داچي په اين وآن سره د هغو په سپكاوي كي خپله مفكوره په نورو باندي ترزيق كړو ، په هرهغه څه چي نه پوهيږو بايد چپ اوسو اوكه چيري پوهيږو بايد په مكمله توگه دحق دويلو څخه انكارونه كړو دا به زموږ د دنيااو آخرت په گټه وي اوكه نه نو همداسي ژوند هغه ژوند دي چي...

((دوهمه برخه))

د ښځي اشتراك د ژوندانه په ليارو چاروکي :

په تير بحث کي دا ثابته سوه ښځه هم د يوه مکمل انسان په توګه لکه نارينه چي خپل ځانته د تبارز حق ورکوي دا هم کولای سي عين لقب خپل ځانته غوره کړي په هغه صورت کښي چي د پروردګارعالم د ارشاداتوسره سم عمل او رفتار وکړي ځکه د رب العزت د خواڅخه داسي ارشادات نسته چي ښځه دکار کولوکولو څخه منع کړي . کوم ارشادات چي د پرور دګارعالم له خواد جامعي د نظم اوانضباط په غرض باندي وضع سوي دي هغه په دې خاطر چي دمحيط او ژوندانه چوکاټ په نه خرابولو کي بايد نراو ښځه په ګډه کاروکړي نه دا چي دګناه پيټی د يوه انسان له خوا په بل انسان باندي ولويږي دجامعي د پاك ساتلو په غرض علماْ اودانشمندانو ته ضرورت احساس کيږي دا طبقه که نروي اوکه ښځه خپل نقش په ډيره ښه توګه اجراْ کولای سي . په هغه صورت کي چي عالمه طبقه نه وي د صالح عمل مرتکبين هيڅکله نه ډيريږي په نتيجه کي د جامعي خرابوالي حتمي دئ . داچي رب العالمين مهربانه او تر وريدونو هم را نژدې دئ د جامعې پرمختګ او تعالي کيدل په علم سره مربوط بولي اود بي سوادی سخت مخالف دئ .

موږ ددي خپلي جملي د ثبوت دپاره ويلای سو د متعددو پيغمبرانو انتخابول اوهغه په مځکه کي دهدايت او بشارت او هم د اخلاقو د فاسد کيدو څګخه د بندګانو د مخ نيوي په غرض له يوې خوا اوهغوئ په الاهي کتابونو سره پوهول د بل طرفه څخه دا خبره د شك او ترديد د لاري څګخه را باسي اود تحقق کرسی ته د رسيدو د پاره د قرآن عظيم الشان څخه دامبارك آيت را اخلو.

ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ (125) النحل

ترجمه : بلنه کوه خلقوته د پروردګار واحکاموته په محکمه خبرو سره او وعظ کوه په نيکو خبرو سره اومناقشه کوه د دوی سره (کفاروسره) په هغه صورت کي چي هغه احسن وي (جنګ اوجدال پکښې نه وي) .

ددې آيت مبارك اصلي مقصد دادئ چي ټول مسلمانان بايد په علم او پوهي سره خپل ځان سمبال کړي ځکه د ناپوهی اوبي علمی نتيجه خرابي ده او رب العزت خپل بندګان د خرابی څخه ژغوري . که څه هم د قرآني ارشاداتو په رڼا کي رب العزت د بندګانو د پاره مشکلات حل اود سعادت هراړخيزه رهنمودونه تحرير او د رسول اکرم (ص) په واسطه يې بيان او واضح کړيدي خوبياهم د انسانانو قاصر کيدل اوغلط فهمي ده چي د پخوانيو اديانو په بيا ژوندي کيدلو کي څه ناڅه رول لوبوي . موږ د دې خبري د تائيد د پاره څو مثالونه لرو.

اول :انسان خپل دين بد لولاي سي خو خپل عادت تر پيړيو پيړيو پوري نسي هيرولاى . داځکه چي انسان اجتماعي ژوند ديته اړباسي چي ځان داجتماع سره څه ناڅه مناسب کړي . مثلاً : که موږ اروپايي ټولني ته يا امريکاته ولاړسو هلته به و وينو چي مسلمانان موجود دي خپل طاعت اوعبادت کوي خود اسلامي شريعت لا ندي ستر عورت نلري . بل عکس که افغانستان ته راسو و به ګورو چي دلته هم مسلمانان دي خپل طاعت او عبادت کوي ولي اکثره زنانه په مکمله توګه سترعورت لري . موږ دلته اکثريت ياد کړيدي نه اقليت . په دې دواړو حالا تو کي موږ دکفر ياکمي بلي مترادفي کلمې اطلا ق نسو کولاى ځکه د محيط شرايط په انسان باندي تاْ ثيرلر ي .

دوهم : په بعضي خلقو کښي د پخواني کفري اديانو بعضی فورمولونه ثبت دي مثلاً : د شپې د پاکۍ د پاره جاروب مه کوی خپل دسترخوان د شپې مه ټکوی ، د لاسونواو پښو نوکان مو يوځای مه اخلۍ اونور... داسي مثالونه ډيرليدل کيږي . حال دا چي رب العزت دپاکۍ د پاره متعدد ارشادات لري لکه په دي مبارك آّيتونوکي :

وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَّهِّرِينَ(108)التوبه

وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ(4) المدثر

قَدْ ۮَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا(9) الشمس

همدغه راز هغه وخت چي د عربوقوم او چاپيريال خپلي لوڼي ژوندۍ ښخولی اويايې هم دهغو د پيدايښت په باره کي بد فالۍ اوبد شګومۍ ليدلې رب العزت دخپل الاهي رحمت په نزول سره همدا ننی قرآّن کريم لا زم اود بشرد پاره ګټور و باله او ټولو خلګو ته يې علم ور زده کړ او خلګ يې په دې پوه کړه مخلوقات د پروردګار په هر شکل او صورت چي وي ديوه قدراو قيمت لياقت لري نبايد د خپل زوراو قدرت څخه بده استفاده وسي .

د قرآّن عظيم الشان نزول اودهغه تشريح و يوه شخص ته ضرورت درلود ، دا لوی او سنګين بار پاك پروردګار د حضرت محمد (ص) په غاړه وا چاوه دا په داسي حالت کښي چي د حراْ دغره په يوه غار کي د خپل خدای په عبادت لګياوو ديوې فرشتې په واسطه چي عبارت د جبرائيل عليه السلام څخه وو د حق د ويلو په لياره وګمارل سو . په دې خاطر چي محمد (ص) ناخوان (امي) وو د پروردګارعالم له خوا څخه دعلم په زده کولو ماْ مورسو ځکه د حق ويل په بې علمۍ او بيسوادۍ سره نه ترسره کيږي بايدانسان د پوره عقل اوتعقل خاوند وي څو وکولاي سي دالله پاك کلام وخلقوته تشريح او ورسوي . قرآّن عظيم الشان هم په همدې خاطرچي خلګ پوه سي اودالاهي علم څخه ټوله ګټه واخلي په 23 کلونو کي په تدريج او ټوټه ټوټه آّياتونو سره ومځکي ته نازل سو او د اُمي محمد څخه يې د علم مخزن جوړکړ. دا هم زموږ د پاره د عبرت درس دئ چي د خپل توان او قدرت په اندازه د قرآّن عظيم الشان د ارشاداتو څخه ګټه وا خلو اوهغه د خپل ژوند سرمشق وګرځوو . که چيري و وايو چي انپړيو ، يابيسواده يو قرآّن مونه دئ ويلی نه مودئ ترجمه کړی اونه مودئ زده کړي ځان نسو خلاصولای ځکه د دنيا د معاملا تو، تجارت ، دکانداریئ ، معلمۍ ، خريد اوفروش او بلاخره د آّدم خان درخانۍ قصه زده کولای سو د بي بي سي راديو او ريدلای سو خو

قرآن شريف نسو زده كولاى ؟ ياپې نه سو اوريدلاى ؟ ياپې نسو ترجمه كولاى ؟ دا به زموږ په صداقت او ريښتين ولى باندې پوره او مطلق د بطلان خط راکاږي .

هغه لمړنی مبارك آيت چې پرحضرت محمد (ص) باندي نازل سو د همدغه ځای نه علم او پوهه پرموږ باندي هم فرض سوه دهغه برکت له مخي چې پروردګارعالم خپل خاص پيغمبر حضرت محمد (ص) ته دعلم اوپوهي لاري چاري دقرآن عظيم الشان په لارښوونه ور زده کړي موږ دهغو څګه دګل پشان دانه دانه رااخلو اوخپلو ګرانو ويونکو ته يې داسي وړاندي کوو . دحضرت آدم عليه السلام منځ ته راتلل دمځکي پرمخ کم بې بنياده او بې اساسه کار نه وو، د پروردګار د حکمتونوڅخه يوهم د انسان پيدايښت په ډيرتدبير او مکمل صورت سره د يوه چلنج په شکل منځ ته راغلی دی . ددې خبري د تا ئيد د پاره د قرآن عظيم الشان دالبقره سوره ته مراجعه کوو ،وينو چې پرور دګارعالم د انسان د پيدايښت نه مخکي دملا ئکو سره دا موضوع څنګه مطرح کړيده.

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ(30) البقره

ترجمه : هغه زمان چې و ويل پروردګارستا ملا ئکو لره زه ګرځونکي يم (پيداکونکي يم) په مځکه کي د يوه خليفه نوپه جواب کي ملا ئکو ورته وويل آياګرځوې ته هغه څوك چې فساد به کوي او تويوي بهويني ، موږ چې يو تسبيح وايو تا لره حمد وايو تالره پاکي ده تالره اوموږ په پاکي يادونه کوو تالره ، و ويل پرور دګار زه پوهيږم په هغه څه چې تاسي نه پوهيږی .

وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَائِكَةِ فَقَالَ أَنْبِئُونِي بِأَسْمَاءِ هَؤُلَاءِ إِنْ كُنتُمْ صَادِقِينَ(31) البقره

ترجمه : زده يې کړه وآدم عليه السلام ته نومونه د ټولوشيانو وروسته يې وړاندي کړل هغه نومونه په ملا ئکو باندي وې ويل خبرکړي تاسي ما په نومونو ددې شيانو که چيري يې تاسي رشتيني.

قَالُوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ(32) البقره

ترجمه : وې ويل ملا ئکو پاکي دې وي تالره نسته موږ د پاره علم مګر هغه څه چې تارا ښودلي دي په تحقيق سره ته چې يې خاوند دعلم او حکمت يې . يو بل آيت د همدې سوري

قَالَ يَاآدَمُ أَنْبِئْهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ فَلَمَّا أَنْبَأَهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنتُمْ تَكْتُمُونَ(33) البقره

ترجمه : وويل پروردګاراې آدمه خبرکړه دوی په نومونو د دې شيانو پس هرکله چې خبر يې کړل دوی په نو مونو د هغه شيانو نو و ويل پروردګار آيا ما تاسوته نه وو ويلي چې زه پوهيږم په غيب د آسمانونو اومځکي او پوهيږم په هغه څه چې ښکاره يې کوئ تاسي او په هغه شي چې په پټه يې کوئ .

د دې خبرو څخه داسي معلومیږي د ملا ئیکوخوښه نه وه چي انسان پیدا سي د عزازیل هم خوښه نه وه چي انسان پیداسي که څه هم د هغه وخت د معتبرو بندګانو څخه وو. ولي الله پاك چي کمه اراده درلوده هغه یې انجام ته ورسول او حضرت آدم علیه السلام یې خلق کړ بیایې ملا ئکو ته و ویل چي ورسئ ورته سجده وکړئ ټولو ورته سجده وکړه مګرعزازیل (شیطان) د سجدې څخه انکار وکړ . رب العزت ورڅخه سوال وکړ . ولي دي سجده ونه کړه هغه وویل ((زه د اور پاك څګځه یم اوانسان دختې مرداري نه)) پروردګارعالم هغه د خپل رحمت څخه لیري کړ او د ابد د پاره یې د لعنت زنهار ور په غاړه کړ . دا ځکه چي د پروردګارعالم د امر څخه یې سرغړونه وکړه او انسان ته یې احترام ونه کړ بې خبره ددې څه چي پروردګارعالم وانسان ته کرامت او عالي شخصیت ورکړیدئ . په دوهمه مرحله کي چي رب العزت د تحفي په توګه بي بي حوا(رض عنها) آدم علیه السلام ته ورکړه اود آدم علیه السلام روح یې آرام کړ نویې دواړو ته و ویل په جنت کي و اوسیږئ مګرتاسي هوښیار واوسۍ د دې معیني درختي څخه خوراك ونه کړي . که چیري مو خوراك وکړ نو تاسي به د ظالمانو د جملې څخه حساب کړم . د دوی دواړو خوراك د معیني درختي څخه د دې باعث سوه چي دواړه د جنت څخه ووزي . د همدې ځای نه اشتراکي ژوند جوړ سو .

نتیجه : که پورته بیان په غورسره مطالعه کړو نتیجه دا کیږي.

د پروردګارد اوامرو څخه سرغړونه د بندګانو د پاره دذلت او بد بختۍ وسیله پیداکیږي او په تکرار سره کیدای سي د خدای

درحمت څخه ووزي ، که څه هم دالله پاك د خاصو بندګانو څخه وي لکه عزازیل (شیطان) چي د همیش د پاره وشړلی سو ولي آدم علیه السلام او بي بي حوا (رض عنها) د توبي او زارۍ نه وروسته وبخښل سول .

الله پاك پخپله حضرت آدم علیه السلام ته علم ور زده کړ او بیایې د مځکي د مخ د انسانانو رهنما وګرځاوه په دې معني ، ترنن پوري اود دي نه وروسته کم علمي اوساینسي اختراعات چي منځ ته راځي آدم علیه السلام د هغه رهنما دی . موږ چي ځان د الله پاك بندګان او د رسول الله (ص) امت بولو آیا دا د شرم ځای نه دی دالله پاك مخلوق د ژوندانه د لاري چارو څخه و باسو او د علم دروازې ورته په مخ و تړو . حال داچي قرآن عظیم الشان د علم د زده کړي د پاره متعدد ارشادات لري اودا واضح کوي چي علم او عمل صالح دا یمان سره تړلی شرط دی . ځکه هیڅ ایمان بیله علمه او پوهي څخه وجود نلري . هرهغه څوك که نر وي اویاښځه چي د پروردګار اوامر نه مني په قرآن شریف کي ورته داسي اخطار ورکول کیږي .

وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ الظَّانِّينَ بِاللَّهِ ظَنَّ السَّوْءِ (الفتح سوره 6 آیت)

ترجمه : پروردګارعالم پخپل عذاب اومشقت کي اچوي هرهغه څوك چي منافقان (نران) اومنافقاني (ښځي) وي همدارنګه مشرکان نارینه او مشرکاني ښځي په دې خاطرچي ګمان کوي په خدای پاك باندي ګمان دبد.

إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ فَمَنْ نَكَثَ فَإِنَّمَا يَنْكُثُ عَلَى نَفْسِهِ وَمَنْ أَوْفَى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهُ اللَّهَ فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا)10(

ترجمه : هغه کسان چي بیعت کوي د تاسره (یارسول الله) په تحقیق بیعت کوي د الله سره اود الله لاس د هغو د لاس د پاسه دی. هغه څوك چي ماتوي داعهد په تحقیق سره ماتول کوي د خپل ځان د پاره ، او هغه کسان چي وفاکوي په خپل عهد باندي (وعده دمیثاق) ډیر ژردی چي وربه کړي پروردګارد دواړو جهانو اجر د نیکیو ډیرلوی .

داهم زموږ د پاره دثبوت دلیل دئ چي نارینه او ښځي د ژوندانه په چاروکي د ښه والي او بد والي دنده په غاړه لري او دواړه یوشان د پروردګارعالم د رحمت اوقهر وړګرځیدلای سي دموسي علیه السلام مورته لارښوونه او تدبیرالله پاك ونه ښاوه او دا لارښوونه پخپله د موسي علیه السلام مورترسره نه کړه ،

آیادا د ژوند په چاروکي برخه اخیستل نه وه ؟

د فرعون ښځي پخپل مکرر تاْ کید سره دموسي علیه السلام ساتنه ونه کړه ؟

د بي بي مریمي د پاکۍ ثبوتوالي په ماشوم حضرت عیسي سره د ژوندانه تکالیف اود خلقو سره سوال او جواب د بي بي مریمي د روزمره کارونو څخه نه شمیرل کیږي ؟

د حضرت اسماعیل علیه السلام د مور یوازي پرې ښوول په یوه وچ ډاګ کي د حضرت ابراهیم علیه السلام په واسطه د حضرت شعیب علیه السلام د لوڼو چوپاني کول په دښت او صحراْ کي نعوذو باالله د دې پیغمبرانو بې غیرتي وه ؟

نه داسي نه ده .بلکه په هرکارکښي ددنیا د پروردګار رازونه پټ دي . حضرت ابراهیم علیه السلام چي د حضرت اسماعیل علیه السلام مور د الله پاك په فرمان سره په هغه وچه دښته کي یوازي پرې ښووله په دې خاطرچي هلته د اسماعیل علیه السلام د پښو په وا سطه د اوبو چشمه (آّب ضم ضم) پیداسي رب العزت پخپل ذات کي د بنده په کموالي او سرټیټ کیدو کښي اراده نلري بلکه بندګان پخپل ازمایښت کي اچوي ګوري څوك د دې ازمایښت څخه کامیابه وزي . دلته د اسماعیل علیه السلام دمورتدبیر نه وو چي د اسماعیل په پیداکیدو سره یې خپل درد او غم هیرکړ حضرت اسماعیل یې په خیمه کي یوازي پرې ښووی اود یوي لیونۍ پشان یې په اوبو پسې منډې وهلي . پروردګارعالم ترموراو پلارهم مهربانه دی. د خپلو خاصو بندګانو په واسطه خپل خاص کارونه کوي . ځکه خوانسان په ا شتراکي ژوندکي تربیه سویدئ اوموږ اشتراکي ژوند ضروري او لازمي عنصر بولو ځکه بیله اشتراکي ژونده خیر او شر منځ ته نسي راتللای . د دې کارونو په ترسره کولو کي که چیري انسانان دعدل او انصاف څخه کار واخلي او یاهم رب العزت د خپل خالق په توګه و پیژني خیراو شر دواړه د هغه په قدرت کي وګوري اوخپل ځان د یوه صالح

اومسلم انسان مثال جوړکړي نورب العزت هم هغه ستايي اود هغه د پاره د نيكيو اجرونه وركوي اوهغه ته د متقي لقب وركوي لكه :

يَاۮيُّهَا النَّاسُ ۯنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَۮُنثَى وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا ۯنَّ ۮكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ ۮتْقَاكُمْ ۯنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ(13) الحجرات

ترجمه:اې انسانانوتاسي مو پيداكړي ياست د يوه نر او يوې ښځي څخه اوګرځولي موياست تاسي ډلي ډلي په دې خاطرچي يو د بله سره و پيژنۍ(كم يوستاسي نيك عمل كوي اوايمان راوړي) ځكه په حقيقت كښي د عزت خاوند ستاسي په نزد دالله هغه څوك دئ چي پرهيزګاره (متقي وي) په تحقيق سره

الله پاك عالم دی اوخبردی (په هرهغه څه چي بندګان يې كوي) يعني نه توريه سپين اونه هم سپين په تورنه عربي په اعجمي اونه اعجمي په عربي بر تر ي لري بيله تقوي څخه او بله خو لا داده چي په ورځ كي د قيامت به هم دا خبره د تصديق وړ وي لكه په دې دنياكي چي په اصل اونصب سره څوك نه بخښل كيږي په ورځ كي د قيامت به هم داسي وي لكه:

فَۯذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ فَلَا ۮنسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَلَا يَتَسَاءَلُونَ(101) المؤمنون

ترجمه: هغه زمان چي د دوهم ځل د پاره په شپيلۍ كي پوكل وسي اوخلګ را پورته سي نو نه به وي د دوی په منځ كي اصل و نصب او نه به هم د دوی څخه په دې باره كي پوښتنه وسي . دا هم زموږ بل دليل دئ چي يوازي د نر د پاره مشخص وينا اواساس نسته په مخكني آيت كي پروردګارعالم و فرمايل چي ما تاسي د يوه نر او يوې ښځي څخه پيداكړي ياست دې خبري موږ ته دا را و ښوول چي د نارينه په څنګ كي ښځه ضروري ده بيله هغې نه تكثير د اجتماع ممكن نه دی . يو بل ښه مثال لرو. بياځو دحضرت موسي عليه السلام دورته . هغه وخت چي موسي عليه السلام دمصرڅخه وتښتيدی اود مدين ښهرته ورسيدی نو وې ليدل د څاه په اوبو باندي ډيرخلګ راټول سوي دي اوبه راكاږي خوهغه خوا دوې جنكۍ مخكي د خپلي رمې سره ليري د حيا او شرم نه نژدې نه راځي اوهلته انتظار دي چي دا خلګ تيت سي بيا به اوبه د څاه څخه را وكاږي او خپلو پسونو ته به يې وركړي . موسي عليه السلام چي دا حالت وليدی نو جذبه يې را پورته سوه او راغی هغه څاه ته تيګه يې ليري كړه اود دې دوو جنكيو پسونه يې اوبه كړه جنكيو چي دا حالت وليدی ولاړې اوخپل پلارته يې داقصه بيان كړه (يوسړی وو او زموږ سره يې داسي كمك وكړ) ددې جنكيو پلار حضرت شعيب عليه السلام وو هغه موسي را وغوښت او ... دالقصص سوره 20 سيپاره) زموږ هدف دلته دادئ د حضرت شعيب عليه السلام دوې انجوني هم لكه د نارينه پشان چوپاني كوي ، آياد يوه پيغمبر په صفت نعوذو بالله د دومره عقل او فراست خاوند نه وو چي خپلي ځواني لوڼي د چوپانۍ څخه را وباسي او هغه په كوركي كښينوي داسي نه ده . آيازموږ دګران هيواد په جنوبي سيمو كي سپيڅلي افغانان ، كوچيان

اودهیواد په نورو ولایاتو کي لکه هزارگان او نوراقوام چي د خپلو نارینه ووسره اوږه په اوږه په کښت اوکرونده کي کارکوي څه فکرکوی ؟

پکارده نارینه لکه دموسي علیه السلام دهري ښځي سره د ژوندانه په لارو چاروکي کمك وکړي نه دا چي هغه دکار او کسبه څخه وساتي او یاهم ورته په ژوندانه کښي په درنه سترگه

ونه گوري . هرڅوك چي علم او پوهه لري باید و نوروته یې ورزده کړي اود خدای (ج) په لاره کي یې د خدمت مصدر و گرځوي . ځکه په بي علمۍ سره هیڅ هم نه جوړیږي (نه د جامعي پرمختگ او نه هم د الله پاك پیژندنه په کامله توگه منځ ته راتللای سي) .

ددې خبري د تا ئید د پاره موږ په تکرار تکرارسره د حضرت جبرائیل علیه السلام لیږنه و حضرت محمد (ص) ته او یاهم د الله پاك خبري راساً د حضرت موسي علیه السلام سره ټوله په دې خاطروه چي پروردگارعالم د خپل استاذي په واسطه خپل ټول بندگان دعلم اوادب څخه مالامال کړي اوهغوي ته د پوهي زمینه مساعده کړي . وقت په وقت یې الاهي کتابونه د خپلو پیغمبرانو په واسطه د مځکي پرمخ د فسادونو د لیري کولو په خاطر تشریح اوتوضیح کړیدي . ددې ارشاداتو مقصدد بیعلمۍ لیري کول د اتحاد او اتفاق را وستل وو نه په دې معني چي تجملي شکل ولري او یاهم هغه د پیسو په مقابل کي و پلوري د انسانانو ترمنځ جگړې او بیځایه بحثونه ټول د بې علمۍ نتیجه ده . اویاکه علم لري اوعمل نه په کوي هغه حیوان ته پاته کیږي چي په قرآن عظیم الشان کي الله پاك د خره پنوم یادکړیدي (دآیت مبارك ترجمه ده) .

هرهغه څوك چي علم لري اوعمل نه په کوي په شکل دهغه خره دي چي کتابونه پرې باروي . که څوك دعلم په برکت برخورداره وي اود حقیقت څراغ یې لیدلی وي هیڅ کله جاراوجنجال نه خلق کوي مگرهغه بې دانشه دانشمندان چي دطوطي اومینا پشان زده کړه لري . په همدې خاطر الله پاك وخپلو بندگانو ته دالارښوونه کوي.

تاسي به د پروردگارعالم د دثبوت د پاره په بې علمۍ سره بحثونه او جگړې نه کوئ . یعني اول به علم زده کوئ بیا به دخلقو رهنمایي په غاړه اخلئ . دا نو دامعني نلري چي گواکي داکاردنارینه په غاړه ایښودل سوئ دئ بلکه دهرانسان که نروي اوکه ښځه د علم د بخش په لاره کي سهم اخیستلای سي په دې مبارك آیت کي وگورئ .

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ ۮَوْ ۮُنثَى وَهُوَ مُۏمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيَاۃً طَيِّبَۃً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ ۮَجْرَهُمْ بِۮَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ(97) النحل

ترجمه : هرهغه څوك چي عمل صالح ولري که نروي یاښځه په شرط ددې چي مسلمان وي دهغود پاره ژوند دی پاك اومنزه . اودوی ته به پروردگارعالم ورکړي اجرد نیکو د هغه څه په خاطرچي دوی کړي وه . (په دنیاکي) په انتهایي معني کي باید وویل سي عمل صالح دهرهغه کس په نصیب او برخه کښي وي چي علم اوایمان ولري . دا

کارانسان ودیته اړ باسي چي د ژوندانه په چاروکي د عدل او انصاف څخه کارواخلي . که چیري دعلم برکت نه وي نودعدل اوانصاف په لاره پوهیدل څه امکان لري؟

که نروي اوکه ښځه چي دایمان خاوند نه وي اویاهم په ژوندانه کي دخلقو سره درب العزت داحکامو د ترسرته رسولو دنده په غاړ ه و نلري د صالح عمل درلودونکی نسي جوړیدلای.

د رب العزت بل ارشاد دي.

الْخَبِيثَاتُ لِلْخَبِيثِينَ وَالْخَبِيثُونَ لِلْخَبِيثَاتِ وَالطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ 26) النور

ترجمه: ناپاك (خبيث) نارينه د ناپاكو (خبيثو) ښځو د پاره، پاكان خلگ د پاكو ښځو د پاره پاكي ښځي د پاكو خلگو د پاره .

دازموږ د پاره بل دلیل دی چي د ژوندانه په چاروکي د نراوښځي اشتراك هم د تحسین اوهم دغضب لیاقت لري . ځكه په ژوند كي د نراوښځي يوځای کیدل په هغه صورت كي امكان لري اویاهم اجتماعي ژوند هغه وخت ښه تیریږي چي دواړه (نراوښځه) د یوه خاصیت اوعادت درلودونكي وي بیله دینه د دې دواړو یوځای کیدل محال ښكاري د دې خبري د تائید د پاره موږ یو مکمل مبارك آیت دقرآن عظیم الشان څخه رااخلوهغه دادی .

ﺇِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ ﺃَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَﺃَجْرًا عَظِيمًا(35) الاحزاب

ترجمه:په تحقيق سره مسلم نارينه اومسلمي ښځي مؤ منين نارينه اومؤ مني ښځي روژه نيونكي نارينه اوروژه نيونكي ښځي اطاعت كونكي نارينه اواطاعت كونكي ښځي صادق نارينه اوصادقي ښځي صبركونكي نارينه اوصبركونكي ښځي عاجزي كونكي نارينه اوعاجزي كونكي ښځي روژ ه نيونكي نارينه اوروژه نيونكي ښځي حفاظت كونكي نارينه چي ساتونكي دخپل محرمو ځايونو وي اوحفاظت كونكي ښځي چي ساتونكي دخپل محرمو ځايونو وي ذكركونكي نارينه چي ډير دالله نوم يادوي اوذاكريني ښځي تياركړيدي الله پاك ددوی د پاره مغفرت اواجرډير لوی (جنت) . فكرنه كوم چي ترديې به بل داسي مكمل آيت د نراوښځي د پاره موجود وي چي په صراحت سره يود بله بيل اود خپل عمل په درلودلو سره بيان سي . داخبره موږ د دې د پاره وكړه چي ګويا ويونكي ته اوسوال كونكي ته همدا يو مبارك آيت بس دی چي په تفصيل سره شرح سوي دی . اوس به څنګه د سوال ځاي پيداسي چي نارينه خپل ځان معتبره او با ارزښته و بولي اوښځي ته په حقارت اوياهم سپك نظر وګوري . د رب العزت په درباركي دواړه په يوه قطاركي دريدلي دي اود ژوندانه په چاروكي ددواړو اشتراك ضروري دی ، كه دواړه يايو د دوی د ژوندانه په چارو

كي اشتراك ونه كړي بيا به هيڅكله ښه او بد منځ ته رانسي . خودعمل په اجرا ْ كي دواړه پخپل نامه سره يادېږي . اوس كه بيا هم گناه په ښځه واچول سي نو وگورى چي پروردگارعالم د ښځي نه مخكي سړي په دې امركړيدي چي خپل فرجونه وساتي لكه :

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ ﺩَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَلِكَ ﺩَزْكَى لَهُمْ (30) النحل

ترجمه: اې محمده ووايه مؤ منانوته (نارينه وو ته) كښته واچوى خپلي سترگي د نامحرم په ليدو كي او وساتى خپل فرجونه .

يعني خپلي سترگي كښته واچوى او پردى ښځو ته مه گورئ ځكه د زنا اولنى حركت په بده سره كتل دي ونامحرمي ښځي ته . موږ و ويل نارينه او ښځي دواړه دكاركولوحق لري نوكه چيري يود بله په بده سره وكتل سي نوحتماً د جامعې فاسد كيدل اود پروردگارعالم ناخوښي منځ ته راځي . د دې نقص د ليري كولو د پاره بايد نراو ښځه په دواړو اقدامات وكړي .

ولي ترټولو دمخه ددولت اراكين بايد داسي زمينه مساعده كړي چي نراوښځه هريو پخپلو حالتونو سره دكاركولو مسؤ ليتونه ولري نه د فيشن اوسيل كولو دفترونه .

زما په عقيده د يوه مسلمان د پاره دا يو آيت مبارك بس دى ، خوموږ دلته د زړه د قرارد پاره څومره آياتونه ذكركړل نور به هم ورته ذكركړو څو د ويونكي زړه تسلي سي چي زموږ دين ، زموږ لاره او زموږ كردار په حقه دى . هرهغه څوك چي زموږ په دين كښي نخري جوړوي اوياهم بهتان وايي موږ په هروقت كښي كولاى سو په ډيره ميړانه اوكامل جواب سره د هغه ترديد وكړو اودانيمگړتيا دده د خپل ځان او فكرثبات وگرځوو .

د ژوندانه د اشتراك اوكارونو په اجراكولوكي د نراو ښځي ونډه موږ دلته په دې مبارك آيت كښي بيا هم څرگندولاى سو كه چيري نارينه او ښځي د بدو افعالو برخه وي نو الله پاك څه ښه فرمان لري

لِيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ وَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا (73) الاحزاب

ترجمه: پروردگارپه عذاب كي اچوي منافقين نارينه اومنافقي ښځي مشرك نارينه اومشركي ښځي اوتوبه قبلوي الله پاك د مومنانو نارينه وو او مومنانو ښځودغه رنگه پروردگارعالم بخښونكي اونهايت مهربانه دى .

همدغه راز د الاحزاب سوره څخه دامبارك آيت

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ ﺇِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ ﺩَمْرًا ﺩَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ ﺩَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا(36) الاحزاب

ترجمه : نه ښايي يوه مسلمان نارينه اويوې مسلماني ښځې ته هغه زمان چې امروكړي الله پاك او رسول دده (حضرت محمد ص) په يوه كار باندې چې هغه خيروي ستاسې د پاره په هغه كاركې سرپيچي . هغه څوك چې سرپيچي وكړي دالله اود رسول دده د اوامرو څخه په تحقيق سره گمراه سوي دي په ښكاره گمراهۍ سره .

كه نراوښځه ايمان په خداى (ج) ونه لري اود پروردگارعالم مخلوق ته خدمت و نه كړي اوصالح عمل ونه لري الله پاك ورته داسې فرمايي.

وَمَا ﺩَمْوَالُكُمْ وَلَا ﺩَوْلَادُكُمْ بِالَّتِي تُقَرِّبُكُمْ عِنْدَنَا زُلْفَى ﺩِلَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا (دالسباسورۍ 37 آيت)

ترجمه : نه مال ستاسي اونه هم اموال ستاسي كولاى سي چي تاسي خداى ته نژدې كړي بلكه فقط ايمان په الله (ج) اوعمل

صالح سره كيداى سي درب العزت رضاْ حاصله كړي .

دا مبارك آيت خاص دمسلمانانو د پاره نه دى ويل سوى بلكه د ټول عالم د پاره يوشان ارشاد دى . داخبره مو بايد په ياد وي چي دايمان راوړلو نه بغيردهيڅ كس صالح عمل (خيراتونه ، زكاتونه ،كمك كول او نورښايسته اعمال) په ورځ دآخرت او پروردگارعالم په درباركي د قبليدو قابليت نلري مگرهغه كسان چي ايمان په الله (ج) او رسول مقبول (ص) ولري . ځني خلگ دا گمان كوي چي خپلولي د پيغمبرانو او اولياوو كولاى سي ددوى د شفاعت زمينه برابره كړي . حال داچي داخبره صحيح نه ده . كه څوك په الله پاك او پيغمبر(ص) باندي عقيده اوايمان ونه لري كه هرڅومره دارايي اودولت دخداى په لاره كي مصرف كړي دا قرابت اومتاع بخښنه به ورته هيڅ گټه ونه رسوي . كه څه هم په نصب د رسول اكرم (ص) باندي منسوب وي مور كوښښ وكړ څو دخپلو ويونكو د پاره هرهغه څه راغونډ كړو چي د هغو په واسطه وكړاى سو د زړه تسلي حاصله كړي د هغه سوال د جواب په خاطر چي په ژوند كښي آيا يوازي نارينه دكاراوعلم د حاصلولو حق لري اوكه نراوښځه دواړه .

دايمان په درلودلوسره عمل صالح حتمي اوضروري كاردى ځكه دعمل صالح نه بغيرايمان هيڅ معني نلري بلكه د وقت ضائع كيدل دي كه چيري دواړه سره يوځاى سي نو كيداى سي د رب العزت رضا او رغبت حاصل كړي داهغه وخت تحقق مومي چي نر اوښځه دواړه د ژوندانه په چاروكي بوخت سي ، اوكه يو ددوى څخه ترك دنيا وي نو دا به محال وي چي د هغه څخه دي د نيكۍ اعمال ظاهرسي ، حتماً داسي اشخاص هغه كسان دي چي د جامعي په اوږو بار او يو دروند پيټى دى . داسي خلگ نه د خداي پسند او نه هم دمخلوق ، ځكه نه دوى علم حاصل كولاى سي اونه هم د خدمت مصدرگرځي.

مزد هغه وخت خوندور ثابت كيږي چي انسان زحمت وكاږي 0خپلي خولې توى كړي ربړ اومشقت ته خپله غاړه كښيږدي نو دخپل مزد قدر هم محسوس كولاى سي . رب العزت هم په دې خاطرچي مسلمانان په دې نړۍ كي

ډېرتکالیف . لوږي تندي . اودمشقت ډکي شپې ورځې تيري کړي په آخرت کي ورته عوض ورکوي ځکه خوددوی د اتمنان د پاره فرمايي :

وَالْآخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ(35)الزخرف

ترجمه : دآخرت دعزت ژوند په نزد د پروردگاردهغه چاد پاره دی چي په دې دنیا کي متقي او با ایمانه مسلمان وي .

نه د هغه کس د پاره چي مسلمان نه وي ولي پرهيز ګاره وي . د ژوندانه په چاروکښي داجراْ کولو په غرض د نارینه او ښځي فعالیت لا زمي شرط دی که څه هم دااجرائات په صالح ډول وي اويا هم دګناه په ډول ځکه درب العزت په وړاندي ددې دواړو مخلوقاتو ترمنځ کوم ترپیر نسته دواړه دالله پاك بندګان دي اوهريود دې دواړو مخلوقاتو دخپل عمل جواب ويونکي دي . داسي نه چي د نارينه جواب به ښځه وايي اوياهم د ښځي جواب په نر وايي . هيڅ شخص د بل په اعمالو سره نه خلاصيږي او نه هم ماْ خوذه کيږي ځکه دا خبره رب العزت په تکرار سره په قرآن شريف کي کړيده موږ تاسي ته عين نقل و رساوه اودا مو هم اضافه کړه که څوك ددې مخلوقاتو ترمنځ بيله تقوي څخه ترجيح راولي حتماً اشتباه ده اوغلط فهمي .

زموږ داسي ګمان دی چي ديوه کامل (عاقل ، بالغ ، آزاد) انسان د پاره دومره دليلونه بس دي چي الله پاك په قرآن عظيم الشان کي د بندګانو د تفاهم د پاره را ليږلي دي اوموږ د هغو څخه د يوځوګلانوپه ټولولو کښي خپل ويونکو ته دا ګلدسته تقديم اوتحفه کوو. ګورو په هرمبارك آيت کي د نر او ښځي ذکرسته که چيري ښځه د ژوندانه د فعاليتونوڅخه ليري ساتل سوي وای نو بيادهغې ذکرکيدل په ښو او بدو کارونو کي څه لا زميت درلو دی ؟ دا فقط زموږانسانانو کوتاه فکري ده چي د خپل ځان څخه په شعر او شاعري سره مطلبونه حل کوو غافل د هغه څخه چي زموږ خدای (ج) اود هغه رسول (ص) څه وايي . هيڅ داسي حديث نسته چي هغه د قرآن شريف د مبارکو آيتونو خلاف وي . او که چيري خلګو جوړ کړي وي نو موږ مسلمانان هغه نه منو. دا ځکه چي کفري او دهري علماْ وو تر ټولو نه ډېر زموږ د دين او ايمان په ضعيف والي سره لاسونه ورکړي اوداکوښښ کوي چي خلګ د اسلام د دين څخه بيخبره وساتي . دوی پوهيږي د پروردګارعالم ويناوي او قرآن حق دی اوپه دې قرآن کي پروردګارعالم وخپلو خاصو بندګانو (مسلمانانو ته) دا وعده ورکړيده چي په آخرت کي به ورته ډېر بي شماره نعمتونه وي لکه دا مبارك آيت :

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَى نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ بُشْرَاكُمْ الْيَوْمَ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ(12) الحديد

ترجمه : هغه ورځ به ويني مومن نارينه اومومني ښځي په وړاندي چي منډې به وهي نورددوی اوپه راسته لاس کي ددوی به زيری وي په دغه ورځ کي دجنت چي ترلا ندي به بهيږي اوبه دوی به په دې جنت کي دايم وي او دايو

لوی فضل اوکامیابي ده دلته ددې مبارك آّیت یوه معني زموږ اصلي هدف یعني د نراوښځي دواړو ذکر او کارکول ، عبادت کول اوهمدغه راز درب العزت واطاعت ته د دواړو دریدل او پخپله هریو ددوی فاعل کیدل مراد دی او د بله طرفه څخه دا یو برتري د مسلمانانو ده په ورځ دآّخرت کي چي کافران (هغه څوك چي په قرآّن عظیم الشان باندي ایمان نلري اوحضرت رسول اکرم (ص) دآّخري پیغمبر په حیث نه مني) ددې ګټي څخه مستفید نه دي . دوی دخپل لجوجیت او بې اعتنایي له امله غواړي د خلقو ذهنونه خراب کړي ، ساده لوح مسلمانان وغولوي اودګوتو په سر ورته کشمیر جوړ کړي په آّخره نتیجه کي دا ثابته سوه چي بغیرله کاره انسان نه خپل رزق پیداکولای سي اونه هم وجامعې ته د خدمت مصدرګرځیدلای سي ،څه اندازه ودې ته چي موږ د هغه څخه د ښواویا هم بدو افعالو اندازه ګیري وکړو .

هرهغه څوك چي د ژوندانه دکارونو څخه لیري اومفت خوره تنبل و روزل سي نو هغه به د خپل خدای (ج) رضائیت څنګه حاصل کړي لکه:

د وفالا في دي بس کړه خودغرضه * * * دخالق سره دي څه کړه چي مخلوق سره بې وکړي.

که چیري دا نارینه او ښځي پخپلوکورونو کښي واوسي اویاهم ځانونه د پروردګارعالم د خدمت څخه ګوښه کړي اویاهم د ژوندانه دندي لکه خرید او فروش تولید او تکثیرد زراعت په غاړه وانه خلي نو ښه عمل به کله پیداسي په کورکي خو بیله هغه هم هرڅوك تقریباً په صالح عمل پوري اتکاْ لري ځکه نه د چا سره په تماس کي وي او نه هم د ژوندانه د ضروریاتو د پوره کولو د پاره د خلګو څخه بیع اوشراْ کوي، نو د دې مبارکو آّیتو نومعني خو فقط ډیرلږ هدف ته چي عبارت د صالح عمل او یاهم بد عمل دي رسیږي اصلاً خبره داده هغه څوك چي کامل ایمان لري په خدای اود هغه په قوانینو هیڅکله د بند ګانو په حق کي تجاوز نه کوي اونه هم د بندګانو ترمنځ توپیر بیله تقوي څخه راولي .

بیع وشراْ ، غم او ښادي ، مرګ او ژوند، جوړي اوناجوړي د انسانانو د ژوندانه بیخ او نه شلیدونکی جز دی په داسي ګډ قانون کي د هرانسان وظیفه داده چي خپل حد اوحدود و پیژني اوباصلاحیته افراد باید د جامعي د خرابوالي مخه ونیسي نه دا چي د پردي او بیګانه ملکونو څخه رسم او رواجونو ته ترجیح ورکړي اودهغو په رواجولو کي مخ کښ وي .

دادحکومت او باکفایته علماوو فرض عین دئ چي د قرآّن په مطابق اود رسول الله (ص) د ارشاداتو څخه په ژوندانه کي جوړي سوي قاعدې را واخلي اود هغو تطبیق ته اولینه درجه ورکړي که نه نوهمداسي کاراوهمداسي عمل دغیراسلامي هیوا دونو د رقم څخه بعید نه ښکاري . په داسي جامعه کي څوك حق نلري په اسلام باندي اعتراض وکړي اویاهم هغه ته ګوته ونیسي.

دریمه برخه

قاعده اوقانون:

ددې ټولومبارکوآّيتونود تشريح او توضيح څخه دا ثابته کيږي چي د خير او شرعامل ، د نيك او بدواعمالو فاعل انسان دئ . اوانسان عبارت د نراو ښځي څخه دی (مذکراومؤنث). دا څنگه کيدای سي چي انسان په بشري جامعه کي دکارکولو اشتراك ونلري خو د شر (بدعمل) فاعل وگرځي او يا هم په جامعه کي دکارکولو حق و نلري خو د صالح عمل فاعل و گرځي موږ تردې ځايه پوري د قرآّن عظيم الشان مبارك آّيتونه تر پوره تشريح او توضيح لا ندي د ويونکي د پاره وليکل او دا موثابته کړه چي ښځه اود هغې موجود ديت د قرآّن پا ك د ارشاداتو سره سم د جامعې نه هيريدونکی مهم جز دی . او بيا مو په دوهمه برخه کي د ښځي اشتراك اوکارکولوزمينه پخپل استعداد سره سم تشريح او ثابته کړه او دا موهم پوره قناعت حاصل سوچي قرآّن پاك دکارکولو اوعلم زده کولو مخالف نه دئ . د اجتماعي ژوند په څنگ کي يي بعضي قاعدې اومقررات وضع کړيدي چي د هغو په نه منلو کي ورته د جزا حد ټاکل سويدي ، څو په جامعه کي د اغتشاش ، سرکښی او خرابوالي مخه ونيول سي بيا موږ وکتل چي ددې قرآّني آّيتونو تطبيق سويدی اوکه نه ، دا مو هم واضح کړه په مثالونو سره چي د پيغمبرانو اهل بيت اودعوامو اهل بيت هر يوه خپله دنده پخپل وخت کي ترسره کړيده اوکه نه ؟ مثلاً:

که موږ د خپل وطن افغانستان جنوبي او شرقي حصه ترغورلا ندي ونيساوا يا هم ولاړ سوهلته پخپله ليدلی حال و وينو دا به راته واضح سي چي اسلام يوازي د ښهرد خلگو د پاره نه دی راغلي بلکه د عربو او عجمو د پاره يو ډول اوبيله کوم امتيازه څخه انسانان و وحدانيت ته رابولي . په همدې خاطر موږ دومره ډيرتاْ کيد کوو چي د نراو ښځي ترمنځ کوم توپير د رب العز ت د خدمت په لاره کي او ياهم د علم د زده کړي په لاره کي نسته . دلته صرف د انسان کوتاه فکري ده چي ځانته برتري ورکوي .

موږ مخ کي د خپل گران وطن (افغانستان) د شرقي او جنوبي حصو څخه نوم واخيستئ هلته ښځه د نارينه پشان کارکوي قلبه (يوې) کوي دځنگلو څخه لرگي ماتوي اوکورته يې راوړي اوحتي داسي قبيلې هم سته چي فقط نارينه دکور څارنه کوي خوراك اوڅښاك کوي اونور پاتي کارونه ټوله د ښځو په غاړه دي .

بله ډله زموږ د پاکي خاوري کوچيان دي . داهغه کسان دي چي په ژمي کي يوځای اوپه دوبي کی بل ځای کيږه کوی د دوی ژوند هميشه سياردی دخپلو مواشيو (پسونو او وزو) تابعداران دي ، په دې معنی هرهغه چيري چي ددوی پسونوته شنې شنې دښتي اودخوراك څړ ځايونه موجود وي او زمينه د خوراك ددې پسونو د پاره موجوده وي کيږه کوي اوهلته خپلي کړدئ دروي . د دوی ښځي لکه نارينه د ژوند په ټولو برخو کي ونډه اخلي خپل ملي لباس

اواسلامي عزت نه هیروي . دا ددوی د ژوند کاراو بار دی د دوی په خوښه د دوی جامعه جوړه اوهرڅوك (نراوښځه) پخپل وس اوقدرت باندي کارکوي پخپل ټاټوبي کي پخلۍ د میړو لوشل اود اوبو راوړل د ښځو دنده ده . خپل ديني مضامين هم وايي اوملا ئيان هم لري اوداسلام دمقدس دين پيروانان دي چي حنفي (پاك) مذهب اود حضرت ابراهيم عليه السلام په دود او دستور باندي ولاړدي .

صرف په ښارونو کي د ژوند طريقه اودکارکولو لاري چاري دکلي يا بانډو د قوانينو سره توپير لري . ځکه جامعه بيله اوهم بيلي غوښتني لري . په دې معني چي انجوني اوهلکان بايد مکتب ته ولاړ سي ، کله چي مکتب ختم کړي بيا فاکلتي ته ځي او بلاخره د تحصيل د ختم نه وروسته په دفترونو او مدرسوکي معلمان اويا هم په شعباتو کي ماموران جوړيږي .

دکارکولوله لحاظه دغه د ښهرکلچراودکلي او بانډو کلچرکوم توپير نلري ځکه هرڅوك پخپل استعداد اود ذهن په تکامل سره دخپل ضرورت وړ مشکلات حل کوي زمينه د ښه کارکولو او بدعمل کولو دواړوته مساعده ده ځکه چي دهيڅ نارينه په سر ښځه اودهيڅ ښځی په سرنارينه نه مقررکيږي . دواړه پخپل ذات کي دخپل قوم ، کور ، اوکلي نمايندګان دي که ښه کوي هم اوکه بدکوي هم قرآن عظيم الشان دټولو دپاره يوکتاب دي يوه معني لري او يو رنګه معلومات پکښي حل دي .

داسي نه ده چي کوچيان او باده نشينانو د پاره يوقانون وي اود ښارد خلګو د پاره بل قانون .

په قرآن عظيم الشام کي دجامعي د بهبود او فلاح په خاطر د ټولو مؤمنانو (نراوښځود پاره) يورنګه داسي ارشاد لري .

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَاءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي أَخَوَاتِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولِي الْإِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَى عَوْرَاتِ النِّسَاءِ وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ(31) النور

ترجمه: ووايه اې محمده (ص) ايماندارو ښځوته چي پټي دي کړي (له نامحرمو سړو څخه) سترګي خپلي او ښه ټينګ دي وساتي فرجونه (دسترځايونه) خپل اونه دي ښکاره کوي زينت (ښايست) خپل مګرهغه چي ښکاره کيږي (مخونه اولاسونه) او وادي چوي ټکرى (پوړنۍ) خپل په ګريوانونو(ټټريي ښکاره نسي) خپلو اونه دي ښکاره کوي د ښايست ځايونه خپل وهيڅ چاته مګر د پاره د ميړنو خپلو يا پلرونو خپلو د ميړنو خپلو ته يا زامنوته يازامنو د ميړنو خپلو ته يا وروڼوخپلو ته يازامنو د وروڼوخپلو ته يازامنو د خويندو خپلو ته ياښځوته ياهغه چاته چي مالك سويدى ښي لاسونه ددوی ياهغه تابعانوته چي نه وي خاوندان دحاجت ښځوته د سړيونه (ايزك) يا هغوهلکانوته چي نه وي

خبردوی په اسرارد ښځواو نه دي وهي دا ښځي پښې خپلي چي معلومي کړي شي هغه څه چي دوی يي پټوي له زينت (ګاڼي) خپلي . دغه رنګه توبه وباسۍ تاسي والله (ج) ته ټوله اې مومنانود پاره د دې چي تاسي ښيګڼه او خلاصۍ وموميۍ په دارينوکي .

تفسير : د دې مشرح اوکاملواّياتونو څخه ثابته کيږي چي کفين (ورغوي) په الي ماظهرکښي داخل نه دي ځکه چي ډير دنيوي اوديني ضروريات فرائضو ادااينه دوی ودې ته اړ باسي چي ورڅخه کار واخلي لکه لاسونه که د هغوی د پټيدو حکم ورکړل سي نو ښځوته به په کار و بارکي ډير سخت ربړ او تکاليف ور وړاندي سي . برسيره پردې فقهاوو هم پرهمدغو باندي قياس کړيدئ لکه چي دغه اعضاْ مثتثني سول نو د هغو تعلقات لکه ګتمۍ ، نکريزي او رانجه هم په استثناکي ومنل سي . ليکن واضح دي وي چي په الي ماظهرمنهاسره ښځوته عندالضرورت د هغواعضاوو په اظهارکښي اجازه ورکړې سويده نامحرمو سړيو ته له سره اجازه نسته چي دوی دي خامخوا دغه ښځوته وګوري يا له هغو سره دي سترګي په سترګي سي ياد دوی داعضاوو سيل دي وکړي .

تنبه : ددې مبارك آيت څخه معني دا نه ده چي و ويل سي او هير سي . دلته زموږ د ژوندانه اصلي هدف ، اصلي قانون او داصل سرنوشت ټاکل دي په دې معني هرهغه وخت چي يوه ښځه وغواړي علم زده کړي اويا هم د کارد پاره ياهم د وظايفو د اجراْ کولو د پاره د باندي ووزي بايد دا په نظر کي ونيسي چي په څنګه ايجاباتو او څنګه طريقه سره کولای سي خپل د مطلب حل وکړي . ځکه د اسلام د طريقه لاره او واجبات قوانين) د نراو ښځي د پاره داسي وضع سويدي چي د يهود ، نصارا او صائبينو په خلا ف دي .

دادرې ټولني هميش داانتظارکوي چي دمسلمانانو ضعيفوالی بد بختي اوبې ايمانی ژر تر ژره رامنځ ته سي څو د الحاد اوکفري ټولني د خوشحالتيا اوآراموالی خيال اوخوب په حقيقت تبديل سي . ځکه خو رب العزت د خپلو خاصو پيروانانو (مسلمانانو) د پوهی آرامی او اطمنان په غرض مکرراّياتونه تشريح او نازل کړيدي څو د مشکلا تو په وخت کي هغوی بې طاقته او بې حو صلې نسي . که چيري د لويو غمونو په ګرداب کي ولويږي نو د صبر او حوصله څخه دي کار واخلي چي په دې طريقه هم د خپل پروردګار رضائيت حاصلولای سي اوهم به خپل مراد ته ور سيږي . اوکه چيري دوړوکارونو سختی او ناحل کيدل رامنځ ته سي بايد د مشوري او نورو دوستانو (مسلمانانو) په رهنمايي اوکمك سره هغه حل کړي ، څو د دښمن زړه هيځکله داميلان پيدانه کړي چي ګواکي د مسلمانانو د حالت د خرابوالي سيل بين سي. بايد يو مسلمانه ښځه اومسلمان نارينه د بهترينو اخلاقو په درلودلو سره لکه چي حضرت رسول مقبول (ص) اود هغه سرتيرو په اسلام مين يارانو دخپل اخلاق اومکمل ايمان په درلودلو دا پاك او منزه دين ترموږ پوري را ورساوه اوس پرموږ هم دا فرض ده چي دادين په کامله توګه ترآّينده نسلونو پوري پاك او بيله کوچنۍ سهوي اوغلط فهمۍ سره وساتو اوبيله کمي شخصي ادعاْ اوغوښتني څخه نورونسلونو ته ټکي په ټکي ورسوو اودا سلسله د ځنځير په شان يود بله تقديم کړو .

هغه بيځايه فعاليتونه اودخود خواهۍ اغراض کوم چي دغربي ممالکو له خوا څخه صادريږي په غوراوعميقه توګه ترڅيړني لا ندي ونيسو ځکه هيڅ دښمن د بل د ښمن د پاره کمك نه کوي مګر دهغه په شکست کښي موږ پخپله افغاني جامعه کښي په واضح اوڅرګنده توګه وينو چي په اسلام مين نارينه اوښځي دخپل دين ، مذهب ، طريقې او روا جونو په درلو دلو سره هميشه دکفري او الحادي جامعې د سترګو خارګر ځيدلي دي .

په دې ډول چي هم د باندي دکورونو (په جامعه کي دژوند د لارو چارو د سنبالولو د پاره) کارکوي اوهم د ننه په کورونو کي د خپل ټاټوبي د ښايست زمينه پخپله غاړه لري .

ترنن ورځي پوری دښمنانو ډير ي هلي ځلي وکړي چي زموږ په جامعه کي د نفاق درز واچوي د بيځايه اوغير انساني اعمالو په واسطه دمسلمانانو ذهنونه داسي کړکيچن کړي چي ګواکي دحقيقت اخبار لولي، خو د ډيري خوشحالۍ ځای دی چي زموږ په وطن مين په الاهي دين اوايمان باندي قايم مقام نر او ښځي د داسي توطئو دمخ نيوي د پاره تدابير او لا زمي طريقې اختياروي . موږ ددې مثال دګپاره د روس د وحشي نظام غوښتونکي (کمونستان) اود هغوي مستقيم تجاوزات زموږ په ګران هيواد افغانستان کښي د يادولو وړ بولو ، ځکه دافغاني مقاومت له لاسه د سقوط او بربادۍ سره مخامخ سول او داسي دعبرت درس يې واخيست لکه چي زموږ پلرونو د انګريزو امپراطوري ته ورکړ او دا خيالي امپراطوري يې ورته سقوط کړه. اوس چي بعضي خود غرضه او ياهم د غرب پلورل سوي اجيران دا ادعا کوي چي ګواکي په افغانستان کي د ښځو حقوق موجود نه دي دا په دې معني نه ده چي دوی دافغاني ټولنی سپکاوی کوي بلکه ددوی هدف د اسلام د مقدس دين ضعيفوالۍ او ياهم ددې مقدس الاهي کامل قانون نيمګړتياوي چي ددوی دذهن زاينده دي وجهان (وخپل کفري هيوادونو ته) د خپل ابتکار او زحمتونو نتيجه وګڼي او وښي . حال داچي لمر په دوو ګتو نه پټ کيږي او ياهم د شب پرك په پښو باندي كه آسمان را ولويږي نه تکيه کيږي . موږ په ډيره ميړانه او ټينګ عزم سره دا پتيلي ده هغه ضعيف النفس نارينه او ښځي چي فقط پخپل ژوند کي د خپلي خوشحالۍ نه بغير بل څه نه غواړي زړونه او فکرونه ددې څخه خالي کوو چي ګواکي کولای سي د بلبل اوطوطي په شان ځوخبري چي د ايمان اوعقيدي څرګندوي هم نه دي په خلګو وقبولولای سي.

موږ کامل دين ، قانون ، رواج اودسپلين لرو هيڅکله افغانانو خپل کلچرپربيګانګانو باندي نه دی خرڅ کړی بلکه دهغه محافظت يې خپله وجداني او ايماني وظيفه بللې ده .

په يوې لنډې مقايسي سره موږ کولای سو دغيراسلامي او اسلامي جامعې ترمنځ توپير د يوه باوجدانه او بې غرضه انسان و ذهن ته تقديم کړو او بيا و وايو چي قضاوت او عدالت د هغه په اختياردی . کومه يوه ډله د حقوقو درلودونکې ده اسلامي اوکه غير اسلامي ؟

))ا و ل((

په اسلامي معاشره کي هرځغه وخت چي ماشوم پيداسي دخپلي مور په غيږ کي د پوره مهربانۍ ، عفت او ناز په درلودلو سره د يوې خوا د مور د اصلي شيدو څخه په ګټه اخيستلو سره د بلي خوا لوئيږي اوددې ترڅنګ د پلار ، ورور ، خوراو نورو دوستانو په پوره پاملرني سره روزل کيږي او د محبت يوه مکمله ټوټه ګرځي .ماشوم پوهيږ ي چي زما دوستان کوم دي(

مقايسه

په غير اسلامي (کفري) ټولنه کي ماشوم د پيداکيدو سره سره په شيرخوارګاهانو کي داخليږي د نرسانواو بيګانګانو تر تربيه لا ندي روزل کيږي اکثره د مورد شيدو څخه محروم وي . د پلار، ورور،خوراو نورواقرباوو د محبت څخه کمبود .

))دوهم((

دماشوم په لوی کيدو سره په اسلا مي جامعه کي د مور، پلارورور، خوراو نورو نژدې دوستانو لکه نيکه او اناله خوا د انسانيت او اسلاميت درس او دحيوانيت څخه ليري درسونه ورښوول کيږي په دې معني چي خپل د شرم ځايونه بايد پټ کړي ، لوڅ ونه ګرځي ، د خور، ورور، پلار اومور څومره حقوق دي ورښوول کيږي اودهغه په جامعه کي ثبت اواخلاق يې په کامله توګه ترڅيړني لا ندي نيول کيږي څو ونسي کړه لای د بيګانګانو منفي رواجونه دهغه د ژوند حرکات په بله لاره و هڅوي که چيري دا درسونه په تنبهي ډول هم وي .

مقايسه

په غيراسلامي جامعه کي ماشومان دلوی کيدو سره سم د شيرخوارګاه څخه وکودکستان ته راجع کيږي چي هلته د ډول ډول کورنيود رواجونو اوعقيدوماشومانو سره يوځای لوئيږي . اوعلاوه پردې دمعلم له خوا هغه تدابير چي دحکومت د واکمنو له خوا مقررسويدي ورته ښوول کيږي هغوی (ماشومان) د شرم ، عفت اوعزت د ځايونو د پروا نه ساتلو په بنا باندي داسي تربيه کيږي چي ګواکي يو زيروح د مجبوريت پراساس باندي تر تربيي لا ندي راځي . هغوی ته د معاشري د خرابوالي (فاحشه توب)درسونه په ګوته کيږي د مور،خو ر، ورور او پلار حقوق پخپلو قوانينو کي نلري بلکه داسي مفکوره او لاري ورته ښوول کيږي چي هغه دآزادي فضاْ لوی کيدل دي.

)انسان بايد ترقيد او مقرراتو لا ندي لوی نسي(. هغه د وحدانيت درسونه چي الله پاك په قرآن عظيم الشان کي د ماشومانو د تربيي د پاره موږته د حضرت محمد (ص) په واسطه تشريح کړيدي اود جامعي څخه يې د شراو فساد دليري کولو د پاره لکه زنا ، لواط شراب خوري او نورقبيح اعمال د قاعده او قانون په واسطه ښودلي څو دوړکوالي څخه په ذهن کي ثبت او ولويږي نه ښوول کيږي په دې معني : انسان دفطرت اوخپلي آزادۍ په چوکاټ کي بايد

و روزل سي هغه باید سرزنش نسي اود هغه دمغز د ناراموالي سببونه که څه هم د هغه دآینده د بد ژوند سرنوشت ښکاره کوي و نه ویل سي او یا هم فراهم نسي

))دریم((

په اسلامي ټولنه کي دماشوم تربیه اودهغه حرکات دعمر تر معیني اندازې (بلوغیت) پوري دمور ، پلار، خور، ورور، نیکه اواناله خوا په پوره اوکامله توګه ترغورلا ندي نیول کیږي دا ځکه چي ماشوم دکامل عقل اومنطق په نه درلودلو سره کیدای سي د حقیقت څخه منحرف سي .

کله چي دکبریت (بلوغ) مرحلي ته ورسیږي نو د مورپلار خور ورور نیکه او انا مکمله څیړنه او لارښوونه ترډیري اندازې پوري ختمیږي او زلمیان د الا هي قوانینو په لارښووني سره تاْ دیب کیږي د ماشوم والي ددورې څخه ترلوی والي پوري مسجد اومکتب ته داخلیږي اودکبریت په دوره کي ورته داسي ویل کیږي ((اوس دي واك اواختیارخپل دی ستانه رب العزت ستا دګناهونو سوال کوي اودګناهونو د ارتکاب په واسطه به درته سرزنش درکوي)) اود جامعي دروند پیټی چي عبارت دعزت نفس څخه دی د اولني شرط په حیث ورته په ګوته کیږي کیدای سي دا قوانین د عمرپه 14یا15 کلنۍ کي وي . خوباید په یاد وساتو چي دمځکي د جغرافیایي حالت په نیولو سره ددیې عمرد اندازیی ډیروالي اوکموالي هیرنه کړو .

مقایسه

په غیراسلامي ټولنه کي خلګ په یوه دیموکراتیکه فضاْ کي د عزت نفس او شرم څخه لیري تربیه او تر18کلنۍ پوري د حکومت په ادارې پوري مربوط احکامو لا ندي روزل کیږي په خلاف د دې چي د یوه انسان او حیوان ترمنځ تربیه باید په کومو حالا تو کښي او په کومو خواصو کښي تر مطالعي لا ندي ونیول سي ادامه لري . د ماشوم میلان دغیر انساني اخلاقو وخواته دهمدې دورې څخه شروع کیږي . د بلوغ یاد18 کلني دورې څخه وروسته خود مختاره او په کامله توګه د مور او پلار څخه جدا ژوند باندي اتکاْ لري.

))څلورم((

په اسلامي معاشره کي هغه وخت چي انسان و بلوغ یا سالم والي ته ورسیدی نو د جامعي د تکثیر د پاره و نکاح ته ضرورت لري دا نکاح که په شخصي رضا ئیت او یا هم په اجتماعي رضائیت باندي وي د قبول وړده.

(كه د مور پلار په خوښه وي اوكه پخپله دهلك يا انجلۍ) نكاح انسان د نفسي خواهشاتو دغريضې څخه چي په نا جائيزصورت بايد انجام سي را باسي او خپل واك پخپل كور كښي ورته مصرف كوي او بيا بيا دا نكاح نه تجديده كيږي بلكه د مرگ ترساعته د ژوندانه د اړيكو يوځاى والئ دهمدې نكاح په واسطه دوامداره كيږي . او دا اړيكي نه شليدونكي دي احياناً كه دكورنۍ يا جامعي مفسد كيدل را منځ ته سي نو په ډيرنرم او احسان سره طلاق واقع كيږي . لكه چي پروردگار عالم هم په دې باره كي داسي ارشاد لري.

اَلطَّلَاقُ مَرَّتَانِ فَاِمْسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ ۝۝۝ اَوْتَسْرِيْحٌ بِاِحْسَانَ .228البقره

حقيقي طلاق تردرو مرحلو وروسته واقع كيږي هرمسلمان دپاره دا لا زمه ده چي د طلاق په وخت كي دعدل انصاف احسان او پوره قضاوت څخه كار واخلي .ددې بحث داخليدل دلته نسته په نوروكتابونوكي موږ په دې باره كي مفصل بيان اوتشريحات لرو .

نوټ : ددې خبري ياد بايد وساتو چي نكاح په هغه صورت كي تجديده كيږي چي خداى مه كړه ښځه د ميړه د اجازې نه بغير د داسي كار په اقدام لاس پوري كړي چي ميړه ورته د طلاق جواب اېښي وي . په دې باره كي د طلاق قاعده اوقانون بايد وويل سي.

مقايسه

په غيراسلامي جامعه كښي دا ضرورنه ده چي د ژوند تراّخره پوري ميړه اوماندينه يو دبله سره ژوند وكړي هميشه ترېوې معيني مودې پوري ژوندكوي او بياطلاق اخلي . كه څه هم دا كار د ژوند په سلسله كي څو كرته تكرارسي د عيب او شرم خبره نه ده . اوكه په شهواني رضا سره د بيگانه و خواته ميلان هم ولري كومه گناه ياشرم نه دئ .

))پنځم((

په اسلامي جامعه كي نارينه مجبوره دي دكوركهول ټول ضروريات پوره كاندي ولي ښځي ته داحق وركړي سويدي كه پخپله خوښه كارنه كوي بايد په كوركي كښيني وخوري او وڅكي . د پلارميراث هم واخلي او د ميړه ترمرگ وروسته د ميړه په ميراث كي اتمه برخه هم خپل حق وگرځوي چي دا كار ورته اسلامي شريعت په حق وركړيدى . او داېې هم اضافه حق دى چي د نكاح په وخت كي خپل حق مهر و خپل ځانته كښيږدي او هيڅ چاته يې ورنكړي .

مقايسه

په غيراسلامي جامعه كي دومرزياد امتيازات نسته د ښځي د پاره .

))شپږم((

په اسلامي جامعه کي د ښځي قدراوعزت په هرڅومره کي چي دکبريت (سپين سروالي) سن ته رسيږي ډيريږي . دکورکهول چارواګي اواختيار، دپيسو خرڅ اوسپما ، وهلکانوته واده کول د مړي او ژوندي په حق کي (خيرات ، ذکات ، صدقه) اواکثره امتيازات د ښځي په اختيار کي راځي او د مرګ ترساعته هغې ته مور ، انا اوکه د دولت شته والى ډير سي او حج ته ولاړه سي د بي بي حاجي(اجانۍ) په نوم سره يادېږي . په کور، کلي اوکوڅه کي د قدر وړ شخصيت ګرځي .

مقايسه

په غيراسلامي جامعه کي دا امتياز بل کل نه ليدل کيږي ځکه د اقتصاد موضوع او ياهم بزنس د ځوانۍ نه شروع اود خود خواهۍ غريضه د ماشوم والي نه په ميراث اخلي ځکه خو په يوه ميږه باندي اکتفاٗ نه کوي اوژوند خوشحالي بولي نه عزت اولادونه هم پخپل کوراود والدينو په حقوق باندي نه تربيه کيږي بلکه د18 کلنۍ نه وروسته د يوې پرندي په شکل الووزي اوخپل ځانته جدا کور جوړوي اکثره دولت دسپين سرو اوسپين ږيرو د پاره دارالمساکين جوړوي (دارالحفاظ) لکه ماشومانو ته چي کودکستان جوړوي ددې خپلو زړو نارينه وو او ښځو د پاره هم داسي ځايونه جوړوي څو دا ناتوانه انسانان وکولاي سي هلته خپل آّخرنۍ ژوند په يوازي والي کي تير کړي داځکه چي دا زاړه د جامعې څخه وزي څوك ورسره خبري نه کوي خصوصاً ځوانه طبقه . اوځني يې بيادشتو په صورت کي پخپلو کورونو کي اوسيږي د ځان ديوازي والي د پاره حيوانات (سپى ، پشي) او نورساتي او خپله مشغولا پرې کوي .

))اووم((

انسان چي يوجليل القدرمخلوق دى او پروردګار ورته دکرامت لرونکى لقب ورکړيدى سربيره پردې چي دانسان درجه يې په ټولوکائناتو باندي لوړه ساتلي ده په دې خاطر چي انسان په انسانيت اوحميده اخلاقو ښه ښکاريږي. حيوان چي د شعور درلودونکى ولي سالم عقل څخه کمبود دى د حيوانيت په چوکاټ کي د انسان دخدمت د پاره مقررسويدى . په همدې منظورپه اسلامي ټولنه کي فحشا چي د جامعي بد بختي او فساداچولو زمينه برابروي د نسل د خرابوالي او جدل باعث ګرځي بده ګڼل سويده اومرتکب يې د نکاح درلودلوپه صورت کي په رجم سره پوهولى دى او ددې لاري همنوعان يې سره دهمدغه رنګه افعالو هم خلاف دانسانيت اوجامعې ګڼلي دي چي د اجراٗ په صورت کي مرتکب ته سزا ورکول کيږي . څود انسان اوحيوان فرق وسي . ځکه حيوانات هم بيله شرم اوحيا

ځخه په هرځای او هروخت کي خپل نفساني خواهشات پوره کوي او بيله دې نه چي د نورو دليدلو اوخنديدلو سبب ګرځي ځان خوشحاله ساتي .

مقايسه

غيراسلامي ټولنه ددې قوانينو ځخه معاف ده د رضا په وخت کي هرچيري په هره تفريح ګاه ، پارك ، حوض آّب بازي ، سيندونو يا بحرونو په څنډو اوحتي په جاده کي د خپل نفسي اغراضو د ارضاع د پاره زمينه مساعده بولي بيله مسئوليته په ډيره بې پروايي کي خپل اعمال ښکاره کوي او زنانه هم په لوڅ اومکمله بې حيايي کي د ښهرونو اوکوڅو په شاوخوا کي ليدل کيږي چي دا کار د انسان اوانسانيت درجه د حيواناتو په مقابل کي راکښته کوي.

))اتم((

په اسلامي ټولنه کي دنارينه ياښځي مرګ په ډيره عذاداری سره ترسره کيږي اوحتي اضافي اخراجات هم په ځان منل کيږي خودخپل مړي بې قدري په ځان نه مني په دې معني چي څوك ونه وايي ((مړي يي بې قدره وګڼی)) اوکله چي نارينه مړسي نوښځه د خپل ميړه داحترام په خاطرترڅلورومیا شتواولسو ورځو پوري نه دچا سره نکاح تړي اونه هم بهر ته د وتلو کوښښ کوي چي دې کارته عده ويل کيږي . داكار د جامعه دسالم والي د پاره دی ترڅو په دې څلورو مياشتواو لسو ورځوکي معلومه سي آّيا حامله داره سويده اوکه نه ؟ اودا کار په الاهي فرمان سره سويدی . په دې خاطرچي داولاد په سرجګړه رامنځ ته نسي .

*مقايسه *

غيراسلامي جامعه ددومره لوی اوعظيم کاردروندوالی پخپلو اوږو باندي نه اچوي او نه هم يود بل احترام ته په دې اندازه قايل دي (ميړه اوماندينه)

))نهم((

.1علاوه پردې ټولوامتيازاتو نارينه د ښځي د نکاح تړلو په وخت کي په نامه د حق مهر قبلول کوي اولکه مخ کي چي وويل سول دامهرددې ښځي خپل شخصي مال دئ.

:2دميړه په مال کي اتمه حصه پس له مرګه دميړه حق لري

:3ښځه حق لري په كوركي كښيني اودباندي كارونه كړي.

:4دكورخرڅ اوجامې تهيه كول دكورداسباب سره د ښځي حق نه دى .

:5دپلارپه ميراث كي دوې خويندي ديوه ورورحق لري .

مقايسه

حال داچي داسي اكثره امتيازات په غير اسلامي جامعه كي نه ليدل كيږي.

اوس به بيرته راوګرځو خپل اصلي هدف ته چي هغه دجامعي د ترتيب ، تنظيم اومقرراتومنل اوقبول سوي ايجابات دي .

قانون

لمړى هرهغه څوك چي دمسلمانانو په منځ كي بيځايه تبليغ كوي ، نفاق اچوي ،بهتان وايي اوياهم دخپل نفسي خواهشاتو په مبنا باندي ولاړ قوانين وضع كوي په دې خاطر چي دمسلمانانو نوم بد كړي پرور دګارعالم ورته داسي جزاټاكلي ده.

ﺇِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ ﺃَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آَمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ ﺃَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآَخِرَةِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَﺃَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ(19)النور

ترجمه : هغه كسان چي خوښوي څو خپره سي د فاحشه توب او بدنامۍ خبره په حق د هغو كسانو كي چي ايمان يي راوړى دئ سته ددغو كسانو د پاره عذاب درد ناكه په دنياكي اوپه آخرت كي اوالله (ج) ښه عالم دئ اوتاسي نه پوهيږئ.

تفسير:هرهغه څوك چي خپل شخصي اغراض په كاراچوي اويا هم په غير شعوري توګه داسي نامناسب كارونه كوي چي هغه دمسلمانانو دجامعې عزت اوحقانيت ته صدمه رسوي دا دواړه حالتونه د پروردګارعالم د قهراوغصه سبب ګرځي هغوى ته په ژوندانه كي هم ذليل والى او په آخرت كي هم عذاب وركوي . داځكه چي انسان بايد دانسانيت اوحقيقت تر شعارلا ندي ژوند وكړي (درواغ ، تهمت ، ملنډي ، بهتان ،غيبت اوپه سپكه سترګه كتل) دانسان د پاره عالي شخصيت نه تعين كوي . داكارونه دهغه چا د خوا څخه عملي كيږي چي پخپل نفس باندي كامل قدرت نلري (ضعيف النفس) وي ځكه خوداسي انسانان دخپل شخصي ژوند د رفاه په عوض د بد بختۍ وسائل پخپله پيداكوي او بيا په هغه ګرداّب كي خپل ځان اچوي . موږدلته په ډاګه ويلاي سو.

هرهغه څوك چي مسلمان نارينه اومسلماني ښځي اوياهم ځوان نارينه اوځواني ښځي اوياهم ماشومان هلكان اوماشوماني انجوني دعلم او پوهي له لياري منع كوي اودخلقو په ذهن كي داسي بيځايه افترا ګاني اچوي چي ګواكي د دې علم په واسطه جامعه خرابه كيداى سي او ياهم د نني ورځي علوم دكفر او الحاد باعث ګرځي ، دا په حقيقت كي هغه بدعتونه او بد ګمانونه دي چي پخپله دكومي غريضي او ياهم شخصي عناد كوتاه فكري ښكاره كوي په همدې سبب بيله مسئوليته څخه خپلي بيځايه نظريې وړاندي كوي او په دې عقيده نلري چي پروردګارعالم د ښو او بدو مالك دى جزا د نيكيو او سزا د بديو فقط د هغه په قدرت كي ده د مقرراتو د پاره يې مختلف قوانين وضع كړيدي دهغواجرائاتو د په نظر كي نه نيولو سره كيداى سي د پروردګارعالم په قهراوغضب سره برخه واخلي .

په دې صورت كي به ملامتيا په شخص باندي ولويږي .

موږ دلته يوه لنډه كيسه دحضرت بي بي فاطمه الزهرا د ژوند څخه را نقلوو چي زموږ د مشهور اوپيژندل سوي روحاني شهيد الحاج عبدالرب اخوند زاده له خولي څخه دبي بي فاطمه الزهرا د زيږيدني په ياد بود يې د ده پخله جامع جومات كي وكړه او زموږ سره په نوار كي ثبت پرته ده (پاتي ده) را نقل كوو .

))وايي يوه ورځ حضرت حسن اوحضرت حسين رضي الله تعالي عنهم وږي اودخپل مور څخه يي د ډوډۍ سوال وكړ.

بي بي فاطمه الزهرا چي دحضرت محمد مصطفي (ص) لور او د حضرت علي كرم الله وجههُ منكوحه وه په داسي حالت كي ژوند كاوه چي اكثره به د لوږي ويده كيدل ، په تږتو پوړنى اوكالي به يې په ځان كي وه څرنګه چي داد پيغمبر اهل بيت وه او پيغمبر بيله الله (ج) نه ددنيا طمع هيڅ نه لرله اونه يې هم د دنياسره علاقه درلودل او نه يې هم په كوركي څه درلودل چي داّينده غم په وخوري .ځكه خو بي بي هم دخپل پلار پشان خالي لاس اوخالي ديګدان ژوند كاوه . د ډوډۍ د پيداكيدلو د پاره د قريشو او نورو كفارو دروازوته و دريدل څو د غنمو د ميچن كولو او ياهم كالي پرې منځلو په عوض كي مزد واخلي اوخپل معاشي په وكړي .

په دې ورځوكي كفارو ټولو په ګډه تعهد كړى وو چي نور به ومسلمانانو ته دكاركولو زمينه نه مساعده كوو اودوى به پريږدو چي دلوږي مړه سي. خير پس له ډيرو ګرځيدو راګرځيدو ناكامه اومحرومه دكار د پيداكيدلو څخه كورته په تش لاس راغله. دلته دوه واړه ماشومان په ژړاسر دي او ډوډۍ غواړي . بي بي په دې ورځ ډيره دلتنګه سوه حضرت علي هم چيري دغزا د پاره تللى ووپه كوركي يوازي وه خوني ته ولاړه او دوه ركعته لمونځ يې وكړ او پروردګارته په ژړاسوه اوداسي ووېل. ((اې پروردګاره ؛ نه كارسته نه ډوډۍ سته يادا ماشومان ماړه كه ياپې درواخله)) . يعني مړه يې كه . دا ورځ ډيره استثنايي ورځ وه چي بي بي د ډيره درده څخه په ژړا او افسوس دا جمله ترخولې و ايسته .

ويل كيږي چي د بي بي په ژړا سره عرش عظيم په لړزه راغئ اود پرور دګارعالم ټول کائنات متحيرسوه رب الجليل حضرت جبرائيل عليه السلام ته امر وکړ چي ورسه پيغمبر خبرکړه .

جبرائيل عليه السلام وحضرت اخيرالزمان محمد هاشمي ته راکښته سو او ورته وې فرمايل ((يارسول الله عرش په لړزه راغلی دی کائنات ټوله متحير دي بي بي فاطمه الزهرا په ژړاده)) کله چي حضرت رسول مقبول په خبرسو په منډه منډه راغئ ځکه د خيراو برکت سمبول د مهرباني او دوستئ ايجاد کوونکی دمځکي پرمخ ګڼل سوی بشرد دې خبري په اوريدلو سره پوه سو چي کومه واقعه پيښه سويده راغئ وې ليدل چي دحسن اوحسين په مخ کي دطعام نه ډك دسترخوان پروت دی نو رسول مقبول دا حالت غير عادي وليدی پوښتنه يې وکړه داځه دي اوڅه وينم ؟ بي بي فاطمه ورته وويل ((دادالله ج داد دی لکه په قرآن عظيم الشان کي چي پروردګارعالم فرمايي.

كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا قَالَ يَامَرْيَمُ ءَنَّى لَكِ هَذَا قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ءِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ(37) العمران

ترجمه : هغه وخت چي داخل سو(دمريمي وکوټې ته) زکريا عليه السلام نو پيداپي کړه (وي ليدل) دمريمي سره هغه رزق چي دوخت په حساب کي نه پيداکيدی وې ويل اې مريمي زه وينم تالره دا؟ هغې و ويل دا ټوله د جانبه د خدای تعالي (ج) څخه دي په تحقيق سره پروردګارعالم روزي ورکوي هغه چاته چي خوښه يې سي بيله حسابه.

رسول الله (ص) وفرمايل : څه دي وکړه او ولي دي و ژړل ؟ بي بي فاطمه ورته قصه وکړه حضرت رسول مقبول چي د اخلاقو او مهربانيو يوه ټوټه وه پخپله وينا باندي داسي پوه کړه يافاطمه : نوربه دخپلو اولادونو دپاره نه ژاړې ته به زما دامت دبخښني د پاره ژاړې څو الله پاك هغوی را وبخښي اوګناهونه يې معاف کړي . صدق الله وصدق رسولهُ .

قربان ترداسي رسول.

مورږ دلته داقصه دافسانې ياوخت د ضائع کيدلو د پاره ونه کړه بلکه دامو په دې خاطر بيان کړه چي داسلام ارشاداتواوهغه حقيقت ته متوجه سو دغلط فهمئ اوبيهوده ګويي څخه صرف نظر وکړوداسلام سترلاربښود حضرت محمد (ص) خپله لور د نفسي خواهشاتو دارضاع څخه منع کړه ځکه نفسي خواهشات نسي کولای د حقيقت ځای ونيسي په خوله خبري دهرچا په وس اوقدرت کي سته خو د هغو عملي کول د يوه لايق او مدبره انسان له لاسه د پوره کيدو امکان لري . اول د بي بي د پاره دا درس ور زده کړي سو چي ترفردي غوښتني اجتماعي غوښتني بهتره دي . دوهم خاندان د محمد (ص) او خاندان د ايمان (مسلمانان) بايد هميش د اخلاقو صبر او حوصلې نمايندګان وي نه داچي د شيطان د رضا د حاصلو لو د پاره خپل نفسي خواهشات بهتره اومقدم وګڼي .

دايوه لنډه تحفه زموږ د ټولو مسلمانانو د پاره يو دعبرت درس د انسانيت اومحبت سرچشمه ګرځيدلای سي . دقصرونو او هوټلونو د تالارونو څخه د انسانيت اواسلاميت آوازونه دامعني لري لکه په باغ وحش کي دپنجرو ترشاه دحيواناتو نعرېاومستي اوس چي موږ ته ثابته سوه په مکرروآياتونو ، دليلونو اوقصو سره چي علم برتره ترعبادت دی نود بياتازه کولو د پاردقرآن عظيم الشان لمړي سيپاره ته ځو اودا آيتونه چي فقط معني يې موږ ليکو را اخلو ځکه چي د ويونکي د پاره بهترين دليل ګرځيدلای سي.

کله چي الله پاك وويل ملا ئکوته زه پيدا پيداکونکی يم په مځکه کي د يوه خليفه(انسان) نو ملا ئکوپه جواب کي ورته وفرمايل . پاکي دي وي تالره موږ ستا تسبيح وايو .ملا ئکو چي دانسان څخه مخکي پيريانان ليدلي وه هغوی په مځکه کي حکومت کاوه بدعملونه يې کول اويود بله يې وژنه کول نوځکه يې ورب العزت ته داسي وړانديز وکړ چي ګواکي انسان به هم ويني تويوي اونافرماني به کوي ولي رب العالمين ورته وفرمايل . په هغه څه چي زه پوهيږم تاسي نه پوهيږي .)) آدم عليه السلام خلق سو اودژوندانه دسمون ټوله لاري چاري ور وښوولي سوې بيا يې ملا ئکو ته وويل ورسی اود آدم څخه تپوسونه وکړی ملا ئکو چي دعبادت نه بل څه نه زده وه اونه يې ليدلي وه نو د آدم عليه السلام څخه پوښتني وکړې او هغه ټوله جوابونه ورته وويل نو ملا ئکي ټوله حيرانه پاته سوې د پروردګارعالم پرقول او وينا باندي يې اقرار وکړاو پوه سوه چي پروردګارعالم ترموږ لوړ مخلوق پيدا کړيدی اوهم يې وهغوي ته کرامت ورکړيدی لکه چي قرآن ددې خبري تا ئيد داسي کوي ((وکرمنا بني آدم. ((

دلته زموږ هدف ددې جملو څخه معلوم اوثابت سو چي علم برتره تر عبادت دی . عبادت شخصي ګټه ده اوعلم دانسانانو د پاره خدمت دی . دعلم په واسطه دالله پيژندنه منځ ته راځي هغه څوك چي الله نه پيژني اويا د هغه په احکاموباندي اعتماد اوعقيده نلري او يياهم د هغه په احکامو کي سستي کوي يوې خواته ، اوهغه څوك چي درب العزت وحدانيت مني اودهغه وبندګانو ته دنيکي لاري ښوونه کوي اوپه دې لاره کي زحمتونه اورېړونه ګالي اوځان خاص دالله د رضا دپاره وقف کوي بله خوا، آيادادواړه سره برابردي ؟

نه : هيڅکله سره برابرنه دي . پروردګارعالم هم په دې باره کي داسي فرمايي قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ (الزمر 9 آيت)

ترجمه : ووايه يارسول الله آيابرابر دي هغه کسان چي علم لري اوهغه کسان چي علم نلري ؟

تفسير: داچي پروردګارعالم دعلم درجه ډيره کړې ده عالم يې تربې علمه برتره بللی دی اوموږ هم دعلم درجه لوړه بولو نو

څنګه ديوه انسان دبې علمی وسايل اوزمينه برابروو اوپه دې لاره کي بيا د بيځايه د لا ئيلو په وړانديز باندي ټينګارکوو . حال داچي پروردګارعالم ښځه د نارينه د پاره داسي ګڼلي ده لکه دسړي د پاره لباس وګوري هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَدِنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ (187) البقره

ترجمه : دغه ښځې لباس دي ستاسي د پاره اوتاسي لباس يي ددې ښځو دپاره . آياداسي انسان سته چې خپل لباس د ځانه څخه وباسی او بيا ځانته عاقل ووايي ؟

ددې ټولوبې علميومسوْ ليت د وخت د حاکمانوپه غاړه دی.

تمت با الخير

لمړی ټوک

Download from: aghalibrary.com